

ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΥ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ "Ο ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ" • ΤΕΥΧΟΣ 48 ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

Επιμένουμε στο καλό καλοκαίρι

Η Julie Ziavras στον «Πολυδεύκη», σελ. 20-21

Εθελοντές
σε δράση

Σελ. 4-5

Κοινότητα	Άρρενες	Θήλειες	1907
Καστόρειο	610	835	1.445
Βορδώνια	369	507	876
Καστρί	120	137	257
Σερβείκα	74	96	170
Μπολενείκα	25	44	69
Σύνολο Δ. Καστορείου	1.198	1.619	2.817
Γεωργίτσι	762	917	1.679
Αγόριανη	265	318	583
Αλευρού	183	212	395
Λογκανίικας	461	594	1.055
Βεργαδέικα	50	64	114
Πελλάνα	254	325	579
Παρδάλισον	69	66	135
Περιβόλια	108	146	254
Αγ. Κων/νος	150	201	351
Σύνολο Δ. Πελλάνας	2.302	2.843	5.145

Η εξέλιξη του πληθυσμού
των οικισμών του Ταυγέτου
από τον 18ο αιώνα - σήμερα

Σελ. 12-13

Από τους τριακόσιους του
Λεωνίδα στους τριακόσιους
του Πρινοκοκκά

Σελ. 14-15

Θα ξεκινήσω με την τιμή που γίνεται στον Πολυδεύκη, να έχουμε τη συνέντευξη της πατριώτισσάς μας Julie Zianras, η οποία είναι σοπράνο στη Νέα Υόρκη και έχει επίσης συνεργαστεί με πολλούς Έλληνες συνθέτες. Γι' αυτό το επίτευγμα ευχαριστούμε τον Καστανιώτη μας Γιώργη Λαγανά.

Ο Πολυδεύκης οραματίζεται μελλοντικές πολιτιστικές δράσεις που ελπίζουμε ότι θα έχουμε και τη συμμετοχή της. Ίσως γίνει πραγματικότητα το όνειρο του Γιάννη Αρφάνη να τραγουδηθούν τα τοπικά δημοτικά μας τραγούδια πριν η μελωδία τους χαθεί. Γιατί οι στίχοι υπάρχουν από τη δουλειά της Θεοδώρας Πελεκάνου και ήδη βρίσκονται στην ιστοσελίδα του Πολυδεύκη.

Σε αυτό το τεύχος ολοκληρώνεται η δημοσίευση της εργασίας του

Νίκου Σαντά σχετικά με την εξέλιξη του πληθυσμού των οικισμών του Ταυγέτου από τον 18ο αιώνα μέχρι σήμερα. Είμαστε υπερήφανοι γιατί δημοσιεύουμε μια τόσο σπουδαία και επιστημονικά τεκμηριωμένη εργασία. Επίσης ο Γιώργης Ε. Κακούνης μας θυμίζει την ιστορία του Πρινοκοκκά και των συμμαχιών του που υπερασπίστηκαν τον τόπο μας, ως γνήσιοι απόγονοι των τριακοσίων του Λεωνίδα. Και τούτο το Καστρίτζι όπως έλεγαν το Καστρί τότε, που αντιστάθηκε στους Τούρκους, έμελλε να υποδεχτεί στην αγκαλιά του τα αδέρφια μας από τον Πόντο που έζησαν και ζουν εδώ και τιμούν τον τόπο μας. Μνήμη της Ποντιακής γενοκτονίας και ο Πολυδεύκης δεν ξεχνά, η Β. Κεμερίδου και η Ελισάβετ Μουτή μας το θυμίζουν.

Όπως θα δείτε το τεύχος αυτό

μειώθηκε σε σελίδες, η παρούσα κατάσταση και η οικονομική πίεση γαρ. Ευχαριστούμε όσους με συνέπεια στηρίζουν οικονομικά αυτό το έντυπο περιοδικό.

Είμαστε στην περίοδο του κοροναϊού, ίσως να τη θυμόμαστε αργότερα ότι πέρα από τις συνέπειες στη ζωή και την ευημερία μας, ίσως σημάνει μέχρι και ανακατανομή των διεθνών επιρροών. Η ηγέτιδα δύναμη, πολλοί συμπατριώτες μας ζουν εκεί από μετανάστες γονείς ή παππούδες, παραπαίει, σε ιστορικές στιγμές. Η τέχνη όπως πάντα προβλέπει και γίνεται πραγματικότητα, όποιος είδε φέτος την ταινία Τζόκερ θα το επιβεβαιώσει, και ήδη φαίνεται ότι μας περιμένουν νέες δυσκολίες. Όμως δεν θα το βάλουμε κάτω. Θα κλείσω με ένα στίχο από το

συγκλονιστικό ποίημα «Still I Rise» (Ακόμη σηκώνομαι) της αγαπημένης μου Αφροαμερικανίδας λογοτέχνιδας και όχι μόνο Μάγιας Αγγέλου (Maya Angelou). Μου το θύμισε η φίλη μας Κάρεν-Καλίσα Χιώτη, με αφορμή τη ρατσιστική δολοφονία του George Floyd στις ΗΠΑ. Δεν είμαι ποιήτρια, οπότε ας μου συγχωρεθεί η απόδοση στα ελληνικά:

«Αφήνοντας πίσω μου νύχτες τρόμου και φόβου

Σηκώνομαι

Σ' ένα υπέροχο διαυγές ξημέρωμα

Σηκώνομαι

Φέρνοντας τα δώρα των προγόνων

μου

Είμαι το όνειρο και η ελπίδα του

σκλάβου

Σηκώνομαι

Σηκώνομαι

Σηκώνομαι».

Έντυπη Εφημερίδα
«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»
Ιδιοκτήτης: Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορείου
«ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ»

Ταχυδρομική Διεύθυνση:

Καστόρειο Λακωνίας, τ.κ. 23059

τηλ.: 6973208890, 6944377514

http://kastori.gr, http://polydefkis.gr

e-mail: info@polydefkis.gr

Εκδότης: Η Πρόεδρος Ευγενία Λαμπή

Συντακτική Επιτροπή

Βαρβάρα Κεμερίδου, Γιάννης Αρφάνης, Ελένη Βλαχογιάννη,
Θεοδώρα Δαρειώτη-Πελεκάνου, Ευγενία Λαμπή,
Δημήτριος Πελεκάνος, Καίτη Σμυρνιού,
Αγγελική Βαριαδάκη-Παρασκευοπούλου, Γιώργος Σκαφιδάς,
Γαρυφαλία Ρουμελιώτη..

Αγροτικά, Αθλητικά: Γιώργος Σκαφιδάς

Επιστημονικά: Ευγενία Λαμπή,

Κοινωνικά: Ελένη Βλαχογιάννη, Καίτη Σμυρνιού

Περιβαλλοντικά: Γιάννης Αρφάνης

Πολιτιστικά - Λαογραφικά: Βαρβάρα Κεμερίδου,
Θεοδώρα Δαρειώτη-Πελεκάνου

Φωτογραφικό υλικό: Βασίλης Λαγανάς, Κω/νος Χ. Λαγανάς
Γιάννης Αρφάνης, Γιώργος Λαγανάς, Θ. Ανδριανός
Π. Γεώργαρης, Καίτη Σμυρνιού, Ηλίας Γρηγοράκης

Χορηγίες: Καίτη Σμυρνιού

Καστανιώτικα: Γιώργος Λαγανάς

Ανταποκριτές

Καστόρι - Βόρειοι Δήμοι: Θεόδωρος Αλαφóγιαννης,
Παναγιώτης Λαμπράκης, Θανάσης Δημητρακόπουλος,
Νίκος Λαγανάς

ΗΠΑ, Βοστώνη: Eugenia Markos,

Νέα Υόρκη: Panagiotis Pantazis, Αλάσκα: Maria Bascous

Αυστραλία: Angela Vasilas, M. Gylopidis

Παραγωγή - Εκτύπωση: Stilvopress, 25ης Μαρτίου 124,
Περιστερί, τηλ.: 210 57 81 638, e-mail: stilvopress@gmail.com

Καστανιώτικα

Χωρίς κανένα κρούσμα και με την δέουσα προσοχή από όλους τους Καστανιώτες έληξε αίσια η καρντίνα για τον κορονοϊό.

Οι επαγγελματίες του χωριού μας, καφενεία, ταβέρνες, καταστήματα λιανικού εμπορίου, τήρησαν τα μέτρα και δεν χρειάστηκε να παρέμβουν οι αρχές και να πέσουν πρόστιμα, όπως έγινε σε άλλο χωριό των Βορείων Δήμων.

Τέλος καλό, όλα καλά.

Το είχαμε επισημάνει σε προηγούμενο σημείωμά μας σχετικά με το νερό στο χωριό.

Θεωρούμε αδιανόητο η Καστανιά με τα τόσα νερά να αντιμετωπίζει προβλήματα.

Ξέρω ότι σύσσωμο το τοπικό συμβούλιο πασχίζει αλλά το πρόβλημα παραμένει.

Θέλει ριζική αντιμετώπιση το πρόβλημα και ξεπερνά το τοπικό συμβούλιο.

Είναι πρόβλημα που πρέπει να απασχολήσει τον Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο, γιατί καλές οι ιδέες και τα μεγαλεπήβολα σχέδια αλλά η Καστανιά δεν έχει νερό και κάποιος έχει ευθύνες. Την ευθύνη την έχει και την φέρει ακεραία η ΔΕΥΑΣ.

Που αντί να εισπράττει μόνο,

και να ψάχνει για ρολόγια να χρεώσει κατανάλωση να βρει άμεσα λύση στο πρόβλημα.

Όταν έκοβαν τα πλατάνια στον Άγιο Μάμα για να γίνει το έκτρωμα του Δημαρχείου κοιτάζαμε κατά τον Σταυρούλη. Όταν οργισμένοι οι κάτοικοι του χωριού, σε συνέλευση έξω από την εκκλησία έκρουαν το κώδωνα του κινδύνου να μην δοθούν τα νερά της Αλετρείικης δέσης σε αλλά χωριά γιατί θα ψάχνουμε για νερό οι Καστανιώτες, λέγαμε ωραίο το Μαρμαρογέφυρο. Όταν θα μας φυτέψουν τις ανεμογεννήτριες στην Τίκλα να δω κατά πού θα κοιτάζουμε.

Όλη η Ελλάδα έχει σηκωθεί στο πόδι με το σχέδιο των Γερμανών να γεμίσουν με έλικες των ανεμογεννητριών όλα τα βουνά της Ελλάδας (χάρτης της ΡΑΕ είναι αποκαλυπτικός). Εμείς στο χωριό ούτε μια ανακοίνωση έτσι για την τιμή των όπλων δεν έχουμε καταφέρει να βγάλουμε.

Έχω μείνει μόνος πέντε χρόνια από αυτήν τη στήλη να σας θυμίζω τι έρχεται.

Θα συνεχίσω.

Γεια σας πατριώτες

Ο Καστανιώτης

gld@otenet.gr

Αγαπτιέ Πολυδεύκη

Με αφορμή τα προβλήματα υδροδότησης του χωριού μας θα ήθελα με ειλικρίνεια, ευθύνη, και σεβασμό, να διαβεβαιώσω κάθε συνδημότη, κάτοικο, και επισκέπτη του Καστορείου, ότι το Τοπικό Συμβούλιο έχει όχι μόνον τη γνώση αλλά και τη θέληση για να δώσει λύση στην ανεπάρκεια του νερού και τη λειψυδρία. Το παρόν Τοπικό Συμβούλιο είναι αποφασισμένο να δώσει οριστικά τέλος στον εφιάλτη που, ανεπίτρεπτα, σε ώρες αιχμής και μεγάλης ζήτησης του υπέρτατου αυτού αγαθού, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες, ταλαιπωρεί εδώ και πολλές δεκαετίες τους κατοίκους του Καστορείου. Ο σεβασμός σε ένα αγαθό που διασφαλίζει την υγεία μας και αποτελεί εγγύηση για τη ζωή μας καθώς και η συνετή και λελογισμένη χρήση του αποτελεί πρωταρχική μας επιδίωξη και μόνιμη υποχρέωση..

Ο πρόεδρος
Τοπικής Κοινότητας Καστορείου
Βασίλειος Λαγανάς

Υδρευση

Πολλά τα παράπονα που εκφράζονται από τους συμπατριώτες μας για την ποιότητα και ποσότητα του νερού της ύδρευσης. Παρά τον καθουχασμό της ΔΕΥΑΣ ότι η ποιότητα του νερού είναι εντός των φυσιολογικών ορίων και η ποσότητα είναι εξαρτώμενη της υπερκατανάλωσης οι κάτοικοι δεν πείθονται και ανησυχούν κυρίως για την ποσότητα.

Πολλοί ομιλούν για λίγο νερό χωρίς πίεση, άλλοι για συχνές διακοπές και εκφράζουν τις ανησυχίες τους για τους πιο θερμούς μήνες του Καλοκαιριού και άλλοι για την ποιότητα του νερού. Η ίδια ανησυχία διακατέχει και όλα τα μέλη του Τοπικού Συμβουλίου. Τις τελευταίες ημέρες συνεργείο της ΔΕΥΑΣ ελέγχει όλες τις παροχές του χωριού.

Πολλοί ομιλούν για παροχές μεγαλύτερου διαμετρήματος από το προβλεπόμενο, για παράνομες και εκτός καταμετρητή παροχές αλλά και για άλλες παρανομίες.

Αναμένουμε τα αποτελέσματα του ελέγχου και εφ' όσον το πρόβλημα δεν αποκατασταθεί, θα πρέπει να αντιμετωπισθεί με άλλο τρόπο, όπως ανεύρεση και πρόσθεση επί πλέον νερού στην δεξαμενή.

E.B.

Κύριε Διευθυντά

Σας διαβιβάζω την ομόφωνη απόφαση του Τοπικού Συμβουλίου Καστορείου που αφορά στις απόψεις τόσο των μελών του όσο και της συντριπτικής πλειοψηφίας των κατοίκων του Καστορείου σχετικά με την προτεινόμενη από την Υπηρεσία σας νέα τιμολογιακή πολιτική.

Το νέο προτεινόμενο τιμολόγιο έχει προκαλέσει έντονες αντιδράσεις με αποτέλεσμα η τοπική κοινωνία να είναι σε αναβρασμό. Θα ήθελα πρώτα να επισημάνω ότι το Τοπικό Συμβούλιο, ως θεσμικός παράγοντας, δεν έχει κανένα δικαίωμα και πρωτίστως καμιά αρμοδιότητα να εγκρίνει η να απορρίψει τη νέα προτεινόμενη τιμολογιακή πολιτική, χωρίς τη συναίνεση των κατοίκων της τοπικής κοινότητας. Αυτό σημαίνει ότι μια τέτοια απόφαση μπορεί να ληφθεί μόνο από τη συνέλευση των κατοίκων (άρθρο 87, Κλεισθένης), ως μοναδικού θεσμικού παράγοντα που επιτρέπεται από το νόμο να παίρνει αποφάσεις για τα μεγάλα θέματα που αφορούν στους κατοίκους της τοπικής κοινότητας. Στο νέο τιμολόγιο παρατηρούμε:

1. Διπλασιασμό του τέλους παγίου
2. Υπερδιπλασιασμό της τιμής στην πρώτη κλίμακα.
3. Τετραπλασιασμό της τιμής στη δεύτερη κλίμακα και
4. Πενήντα τοις εκατό αύξηση στην τρίτη κλίμακα. Αντιπαρερχόμεθα το κοινό τιμολόγιο.

Αντίθετα, με το προτεινόμενο τιμολόγιο για τη Δημοτική Ενότητα Σπάρτης, που στο σύνολό του σχεδόν παραμένει μεροληπτικά και άδικο όπως έχει. Πέραν της άνισης αυτής μεταχείρισης επισυνάπτουμε και τους λόγους για τους οποίους το παρόν Τοπικό Συμβούλιο του Καστορείου σύσσωμο αντιτίθεται στην εφαρμογή του προτεινόμενου τιμολογίου.

1. Το Καστόρειο έχει φυσικά υδάτινα αποθέματα και πόρους οι οποίοι με ορθή και λελογισμένη χρήση του νερού έχουν τη δυνατότητα να διασφαλίσουν την άνετη και επαρκή υδροδότηση των κατοίκων της τοπικής μας κοινότητας.

2. Η πλειονότητα του νερού προς χρήση διατίθεται καθημερινά με φυσική ροή.

3. Με την ενσωμάτωση του τιμολογίου ύδρευσης της τοπικής κοινότητας Καστορείου στο ενιαίο τιμολόγιο της ΔΕΥΑΣ η ποσοστιαία αύξηση ήταν πάνω από το εκατό τοις εκατό αφού έως τότε κάθε νοικοκυριό κατέβαλε ετησίως μόνον το πάγιο τέλος των είκοσι πέντε ευρώ.

4. Από την ένταξη μας στο ενιαίο τιμολόγιο της ΔΕΥΑΣ κανένα μεγάλο έργο δεν έχει εκτελεστεί για την εξυγίανση των δικτύων ύδρευσης της τοπικής κοινότητας Καστορείου και για τη συγκέντρωση και μεταφορά μεγαλύτερων ποσοτήτων νερού από τις πηγές στο χωριό μας και

5. Το χαμηλό εισόδημα της πλειοψηφίας των κατοίκων της τοπικής κοινότητας Καστορείου, όπως και της ευρύτερης περιοχής, έχει πληγεί καίρια όχι μόνον από την οικονομική ύφεση που πλήττει την πατρίδα μας αλλά και από την απώλεια της τοπικής παραγωγής από τις καιρικές συνθήκες και την πώση των τιμών των παραγομένων στην περιοχή μας προϊόντων.

Για τους λόγους αυτούς επισημαίνουμε ότι στην παρούσα φάση κάθε αναπροσαρμογή του υφιστάμενου τιμολογίου και εφαρμογή του προτεινόμενου από την Υπηρεσία σας δεν θα είναι όχι απλώς ανεκτή από τους καταναλωτές αλλά δυσβάστακτη.

Η τοπική κοινότητα και το Τοπικό Συμβούλιο Καστορείου σας διαβεβαιώνει ότι είναι διατεθειμένο να συνδράμει με κάθε δυνατό τρόπο και με όλες του τις δυνάμεις το έργο της ΔΕΥΑΣ για την επιτυχία της αποστολής της για την ασφαλή υδροδότηση του Δήμου Σπάρτης με ποιότητα νερού και επάρκεια, χωρίς όμως να συναινεί στην έγκριση του προτεινόμενου τιμολογίου.

Κύριε Διευθυντά,

Ευχόμαστε και ελπίζουμε ότι το Δημοτικό Συμβούλιο Σπάρτης δεν θα λάβει καμιά εσπευσμένη και τελεσίδικη απόφαση για το νέο προτεινόμενο τιμολόγιο της ΔΕΥΑΣ χωρίς την αναγκαία και απαραίτητη διαβούλευση με τους πολίτες του Δήμου μας.

Με εκτίμηση

Τρίτη 10 Μαρτίου 2020

Για το Τοπικό Συμβούλιο Καστορείου
Ο Πρόεδρος, Βασίλειος Λαγανάς

Εθελοντές σε δράση

Στις επιπτώσεις της πανδημίας του κοροναϊού - COVID-19 συμπεριλαμβάνεται και η μείωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Δήμου Σπάρ-

της. Καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας οι υπηρεσίες λειτουργούσαν και λειτουργούν με αρκετά μειωμένο προσωπικό κυρίως στην υποστήριξη της

καθαριότητας και της συντήρησης των υποδομών του Δήμου. Στα αιτήματα του Τ.Σ. Καστορείου στις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου για διάθεση προ-

σωπικού, η απάντηση ήταν «δεν έχουμε επαρκές προσωπικό για να διαθέσουμε». Πολλές εργασίες στην Κοινότητά μας διεκπεραιώθηκαν από εθελοντικές ομάδες και από ευαισθητοποιημένους συμπατριώτες μας.

Από την αρχή της εκδήλωσης της επιδημίας, συμπληρωματικά με τους ψεκασμούς των κοινόχρηστων χώρων στην πλατεία του Καστορείου, που διενήργησε συνεργείο του Δήμου, καταστηματάρχες και μέλη του Τ.Σ. Καστορείου ψέκαζαν με χλωρίνη πολυσύχναστους χώρους, όπως παγκάκια, σκαλιά και χειρολαβές για την απολύμανσή τους.

Πριν το Πάσχα, όλα τα μέλη του Τοπικού συμβουλίου, μετά

από σχετική απόφαση, και μαζί 2 εργάτες του Δήμου καθάρισαν την πλατεία, τους υδραύλακες που είναι σ' αυτή και την ασβέστωσαν, όπου απαιτείτο. Ομοίως ο Βασίλης Γαρυφάλλης και ο Παναγιώτης Δημητρίου ασβέστωσαν τους χώρους πέριξ των καταστημάτων τους. Αργότερα εθελοντική ομάδα καθάρισε το αυλάκι από την Κάναλη στου Κάτζια μέχρι τη Γέφυρα. Καθαρίστηκε η πισίνα, ο δρόμος και ο καθιστικός χώρος στη Γέφυρα. Εθελοντικά εργάστηκαν ο Μπάμπης Κακαφλίκας, ο Γιώργος Λιακόπουλος, ο Σπύρος Τζαμούρης, η Δήμητρα Φασουλοπούλου, η Καίτη Σμυρνίου, η Δώρα Πελεκάνου, ο Θανάσης Λιαπέρδος, ο Θανάσης Φασουλόπουλος η Ελένη Βλαχογιάννη και βεβαίως οι εξέχοντες του εθελοντισμού Ντίνος Λαγανάς, Μανώλης Μαρκουλάκης και Παναγιώτης Βασιλείου που ανέλαβαν και αυτή τη χρονιά τον καθαρισμό των μονοπατιών του χωριού και του βουνού. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι ο εθελοντισμός είναι βαθειά ριζωμένος στις καρδιές των Καστανιωτών και είναι πολλοί αυτοί που εργάζονται εθελοντικά και θέλουν την ανωνυμία τους και άλλοι πολλοί που δεν πέφτουν στην αντίληψή μας. Σε όλους αυτούς εκφράζουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ.

E.B.

Φωτο: Θάνος Φασουλόπουλος

Όταν περισσεύει η χαρά της προσφοράς

Ο Θεόδωρος Αλαφόγιαννης είναι ο άνθρωπος που φροντίζει όλες τις εκκλησίες της ενορίας του Καστρίου.

Στην Αγία Τριάδα, αφού αρμολόγησε τους τοίχους του Ναού, επιχειρεί με προσωπική του εργασία και δικά του έξοδα να διαμορφώσει τον περιβάλλοντα χώρο, προκειμένου να κατασκευαστεί εκ νέου το ιστορικό αλώνι, στο οποίο ποδοπατήθηκαν από το ιππικό του Μωάμεθ το 1460 άμαχοι και μαχητές του Πρινοκοκκά, κάτοικοι όλοι του Καστρίου ή Καστριτζίου.

Έχει συγκεντρώσει σχεδόν όλες τις απαιτούμενες πέτρινες πλάκες για την κατασκευή του αλωνιού και προχωρεί ακάθεκτος στην ολοκλήρωση του έργου του.

Ο Θεόδωρος είναι απλός εργάτης, που διαθέτει το εισό-

δημά του και τον κόπο του στη συντήρηση των εκκλησιών. Όλοι μας είμαστε ευγνώμονες.

E.B.

Διηγήσεις του παππού Δημητρακάκη

Από την έκδοση του ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ με ενθυμήματα και διηγήσεις του Δ. Γ. Δημητρακάκη

Αποσπάσματα από τις διηγήσεις του Δημ. Γ. Δημητρακάκη από το Καστρί Β. Λακεδαιμόνος, ο οποίος εθίτευσε στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στο Κοινοβούλιο, στα χρόνια του Όθωνα κυρίως.

Η δημιουργία της φάλαγγας από τους Βαυαρούς

Οί Βαυαροί μετά των νεύλων καταλαβόντες κατά την Έλευσιν του Βασιλέως τό 1833 πᾶσαν τήν Διοίκησιν του Κράτους ἐσκέφθησαν νά οικονομήσωσι τās στρατιωτικές ἀπαιτήσεις του Ἀγῶνος διά του σχηματισμοῦ 10 ταγμάτων ἐλαφρῶν, καί του σώματος τῆς Ἐθνοφυλακῆς (ὀνομασθέντος τό 1835 τῆς Φάλαγγος) ἐξ ἀξιωματικῶν συγκροτουμένου ἀλλ' ἐσκέφθησαν συνάμα νά μή ἀφήσωσιν ἀξίαν ἐνεργείας εἰς αὐτά τά σώματα, διά τοῦτο ἐκανόνισαν, ὡςάκις συνυπηρετοῦσι στρατιώται χωροφυλακῆς ἢ τακτικοῦ μετά στρατιωτῶν ἢ καί ὑπαξιωματικῶν ἀτάκτου, ὁδηγός ἐστίν ὁ χωροφύλαξ ἢ τακτικός, πρὸς δέ παντός βαθμοῦ ἀξιωματικῶν χωροφυλακῆς ἢ τακτικοῦ συνυπηρετῶν μετ' ἀξιωματικοῦ ἀτάκτου εἶναι ὁδηγός οἰονδήποτε βαθμὸν καί ἂν ἐχη ὁ ἀτάκτος.

Ὁ Χατζηκρήστος κατά τήν ἔναρξιν τῆς Ἐπαναστάσεως τό 1821 ἀπέτελει μέρος τῆς ἐν Τριπόλει φρουρᾶς του πασᾶ, διαρκούσης ὅμως τῆς πολιορκίας πύτομόλησε πρὸς τούς Ἑλληνας ταχθεὶς ὑπὸ τὸν Κανέλλον Δεληγιάννην, το δέ 1822 ὑπὸ τὸν Νικήταν, τό 1823 δέ συγκεντρώσας περὶ αὐτὸν τούς ἐκ Βουλγαρίας καί τῶν παραλίων του Εὐξείνου Πόντου ἐλθόντων εἰς ἐπικουρίαν του Ἑλλ. Ἀγῶνος ἐγένετο ἀνεξάρτητος ὀπληρχηγός, ἀνήκων πάντοτε εἰς τήν Κυβέρνησιν, διά τοῦτο εἶχε καί τό «Χριστό Παναγία Ντιοίκσι (Κυβέρνησι)». Οὐχ ἦπτον ὅμως ἐσέβητο πολὺ τούς διαληφθέντας δύο ἀρχηγούς του Κανέλλον Δεληγιάννην καί Νικητάρῶν.

Ο υποβιβασμός του Δεληγιάννη

Τήν 1ην τοῦ ἔτους τοῦ 1848, ὅτε ὡς εἶπομεν ὁ Δεληγιάννης εἶχε μετατεθῆ εἰς τήν Φάλαγγα, ἐγένετο στρατιωτικὴ παρέλασις ὑπὸ τὰ Ἀνάκτορα, ὁ Χατζηκρήστος μετά τῶν Φαλαγγιτῶν ἴστατο ἀντίκρου τοῦ

ἐξώστου ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐθεῶτο ὁ Βασιλεὺς μετά τῶν αὐλικῶν καί Ὑπουργῶν τῶν στρατιωτικῶν τήν παράταξιν. Ἡ Βασίλισσα ἀποτεινομένη πρὸς τὸν Χατζηκρήστον εἶπε:

– Δέν βλέπω τὸν ὑποστράτηγον Δεληγιάννην μεταξύ τῶν Φαλαγγιτῶν ἢ μήπως δυσηρεστήθη διότι μετετέθη εἰς αὐτὸ τό σῶμα, ἐνῶ ὤφειλε νά εὐχαριστηθῆ διά τοῦτο, καθ' ὅσον τό σῶμα τῆς Φάλαγγος εἶναι τό σῶμα τῶν ἀγωνιστῶν εἰς τούς ὁποίους ἀνήκει καί ὁ Δεληγιάννης;

Ὁ Χατζηκρήστος μὴ ἀνεχθεὶς τήν τοιαύτην κατά τοῦ ἀρχηγοῦ του Δεληγιάννη εἰρωνείαν τῆς χαιρεκάκου (ὡςάκις ἐξεδικεῖτο) καί ἀκριπομήθου Ἀμαλίας ἀπάντησεν ἀμέσως:

– Ἐκάματε στρατηγὸν Κανέλλο Ντεληγιάννην χειρότερο χωροφύλακα.

– Πῶς γίνεται τοῦτο; ἀναπάντησεν ἡ Ἀμαλία.

– Νά, εἶπεν ὁ Χατζηκρήστος, ταχιά δικό μου Σπορίντη πάει κυνηγήσει κλέφτες παίρνει κοντά του στρατιώτη με ντουφέκι νόμου Φαλαγγίτη Ντεληγιάννη (δηλ. αὐριον ὁ ἰδικός μου Σπορίδης, ὁ ὡς χθὲς χωροφύλαξ ἐξέρχεται εἰς καταδίωξιν τῶν ληστῶν λαμβάνει ὑπὸ τās διαταγὰς του ὡς στρατιώτην με ὄπλον εἰς τὸν ὄμιον τὸν Φαλαγγίτην Δεληγιάννην).

– Πῶς ἔμπορεῖ νά γίνῃ αὐτό; ἐρωτᾷ ἡ Ἀμαλία, μὴ γνωρίζουσα τούς ὁποίους διελάβομεν ἀνωτέρω στρατιωτικούς κανονισμούς.

Ἄλλ' ὁ Ὁθων, ὅστις ἐγνώριζε τούς κανονισμούς αὐτούς, ἀκούσας τήν σκανδαλώδη ταύτην συζήτησιν, καί ἐννοήσας ὅτι ὁ Χατζηκρήστος ἤθελε νά κτυπήσῃ διά τῆς ἀπαντήσεώς του ταύτης δύο τινά, πρῶτον ὅτι διά στρατιωτικοῦ κανονισμοῦ ἐταπεινώσαν τήν θέσιν τῶν ἀγωνιστῶν, καί δευτέρον ὅτι ὤφειλον νά σκεφθῶσι ὅποιον σκάνδαλον ἔμελλε νά γεννησῆ, ἢ εἰς τήν Φάλαγγα μεταθεῖσι ἑνὸς τῶν ἀρχαιτέρων ἐπισήμων τοῦ ἀγῶνος στρατιωτικῶν τοῦ Κανέλλου Δεληγιάννη,

διέταξε γερμανιστὴ τήν Ἀμαλίαν νά παύσῃ ἀμέσως τήν συζήτησιν ταύτην. Ὁ δέ ἐκεῖ εὐρεθεὶς Πρωθυπουργός Τζαβέλλας ὁ ἐνεργήσας τήν μετάθεσιν τοῦ Δεληγιάννη, δειχθεὶς ἀπὸ τās παρατηρήσεις τοῦ Χατζηκρήστου, εἶπεν εἰς αὐτόν:

– Ὑβρισες τήν Βασίλισσαν.

– Ἐννοιά σου Κίτζο, ἀπεκρίθη ὁ ἀπλοϊκὸς οὗτος στρατιώτης, ἄλλο μῆνα πάει φυλάξεις Δερβένια, ὅ ἐστίν, ἡσυχάσε Κίτζο καί τὸν ἄλλο μῆνα, ὅτε θά περιέλθῃ ἡ ἐξουσία εἰς τούς ἀντιθέτους σου ἐν οἷς βέβαια καί ὁ Δεληγιάννης, διατάττωσι σύ νά φυλάττῃς τὰ Μεγαρικά στενά μετά τοῦ ἐν Μεγάρους σταθμεύοντος σώματος ἐξ 100 περίπου ἀγωνιστῶν, οἵτινες πωλήσαντες τὰ φαλαγγικά των γραμμάτια ἐπληρώοντο μισθὸν τινά ἐκ τῶν περιθάλψεων τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν. Οὗτοι ἦσαν ἅπαντες Ρουμελιῶται, ὁποῖος ἦτο καί ὁ Τζαβέλλας.

Σημ: Ὁ Σπορίδης σπὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνα ἦταν στρατιώτης τοῦ Χατζηκρήστου, κατατάχθηκε το 1833 χωροφύλακας, καί εἶχε προαχθῆ το 1848, ὅταν γίνεται ὁ ἀνωτέρω διάλογος στον βαθμὸ τοῦ υπομοίραρχου.

Ο Φαταούλας

Πολὺ ἀπσχολεῖ τὸν Χατζηκρήστον ἡ ἐν ταῖς μεγάλας ὑπηρεσίαις τοῦ Κράτους τοποθέτησις ἀνθρώπων ἐγνωσμένων διά τῆς πρὸς τήν κατάχρησιν ροπῆν των. Τό 1847 ὢν Ὑπουργός τῶν Ἐσωτερικῶν ὁ Ρήγας Παλαμῆδης (ὁ διά τās καταχρήσεις του ἐπονομασθεὶς Φαταούλας, ὅ ἐστι, φάγετε ὅλα) ἐζήτησε νά ἐργασθῆ με τὸν Βασιλέα. Ὁ ὑπασπιστὴς τῆς ὑπηρεσίας Χατζηκρήστος εἰσελθὼν εἶπεν εἰς τὸν Βασιλέα:

– Κεῖνο Φαταούλα θέλει νά μῆ μῆσα.

Ὁ Βασιλεὺς ὑπεκρίθη ὅτι δέν ἠννόησεν, ὅπως περιορίσῃ τούς ὑπαλλήλους του νά ὑβρίζωσι κατά πρόσωπον τούς ὑπουργούς του διά τοῦτο εἶπε με κάποιαν τραχύτητα

εἰς τὸν Χατζηκρήστον:

– Ποῖος Φαταούλας κύριε Ὑπασπιστά;

– Ποῖο ἄλλο Φαταούλα, νά 'κεῖνο Ταραμπολίτζα.

– Ποῖος Ταραμπολίτζας;

– Νά 'κεῖνο Ρήγα Ταραμπολίτζα.

– Δέν λέγεις ὁ Ρήγας Παλαμῆδης Ὑπουργός τῶν Ἐσωτερικῶν;

– Ἄ! Ἄ! ἐγὼ πάντα γνώρισα Φαταούλα. Ὁ ἐστὶ καί ἂν ἡ Μεγαλειότης Σου ἐνεπιστεύθη αὐτόν εἰς θέσιν Ὑπουργοῦ, τοῦτο δέν μεταβάλλει τήν περὶ αὐτοῦ ἰδέαν τοῦ κοινοῦ, ἰδίως ἐγὼ τὸν ἐγνώρισα πάντοτε ὡς Φαταούλαν δηλαδὴ καταχραστήν.

Τα λύτρα

Ὅτε κατά τό 1825 κατεῖχεν ὁ Γρίβας τό Παλαμῆδι συνελάμβανεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν αἰχμαλώτους καί με τὰ λύτρα τούτων ἐπλήρωνε τούς ὁποίους εἶχε στρατιώτας. Συνέλαβε ποτὲ καί τὸν ἐκ Πύργου βουλευτὴν Ἄχολον παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβεν 20.000 γρόσια. Ταῦτα ἐδάνευσεν ὁ Τζώκρης. Ἀπαλλαγεὶς ὁ Ἄχολος ἐζήτησε νά μεταβῆ εἰς Πύργον νά οικονομῆσῃ τās 20.000 γρόσια, ἀλλ' ὁ Τζώκρης δέν τῷ τό ἐπέτρεπε, λέγων αὐτῷ ὅτι ὤφειλε νά γράφῃ εἰς τούς συγγενεὶς του νά τὰ οικονομήσωσι καί τὰ στείλωσιν εἰς Ναύπλιον. Ὁ Ρήγας Παλαμῆδης ἐγγυήθη εἰς τὸν Τζώκρην ὅτι ἂν ὁ Ἄχολος δέν ἐπανεῖλθῃ ἐντὸς τριῶν μηνῶν νά πληρῶνῃ αὐτὸς τὰ χρήματα. Μεταβάς ὁ Ἄχολος εἰς Πύργον ἐδολοφονήθη ἐπομένως οὔτε αἰ 20.000 γρόσια οικονομῆθησαν. Ὁ Τζώκρης ἐνήγαγε τὸν Παλαμῆδην, ἀλλ' οὗτος ἔφερε τήν ἔνστασιν ὅτι ἐγγυήθη νά ἐπανεῖλθῃ ὁ Ἄχολος, ἀλλ' ἡ μὴ ἐπάνοδος του δέν προῆλθεν εἰς δυστροφίαν νά μὴ πληρῶσῃ τό χρέος του, ἀλλ' ἔνεκα ἀνωτέρας δυνάμεως ἀποθανῶν, ἔπεται ὅτι καί ἡ ἐγγύσις χάνει τήν ἰσχύν της, τὰ δέ δικαστήρια ἐδέχθησαν τήν ἔνστασιν ταύτην ὡς ὀρθὴν καί βάσιμον.

Ἐπιμέλεια: Θεοδώρα Πελεκάνου

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΕΞΙΝΗΣ ΜΙΛΑΕΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΥΔΕΥΚΗ

Του Γ. Λαγανά

Στο προηγούμενο τεύχος του «Πολυδεύκη» είχαμε μιλήσει με τον κυρ Γιάννη Ρεξίνη για ενδιαφέρουσες πτυχές της ιστορίας του χωριού μας. Συνεχίζουμε σε αυτό το τεύχος τη συζήτησή μας, που ήταν για μένα μια ευχάριστη έκπληξη. Ο κυρ Γιάννης γνωρίζει καλά την ιστορία του τόπου και μεταφέρει με μεγάλη ακρίβεια συζητήσεις που είχε κάνει με παλιότερους, έτσι μας δίνει πολύτιμες πληροφορίες για πολλά συμβάντα.

Όπως θυμάμαι είχες κάνει και επίτροπος, για πες μου πότε και πώς χτίστηκε η εκκλησία του χωριού;

Η παλιά εκκλησία του χωριού ήταν εκεί που είναι το παλιό σχολείο προς τον βράχο, αποφάσισαν να κάνουν νέα εκκλησία εκεί που είναι σήμερα. Τα σχέδια τα έκανε ο Βαγγέλης ο Δημητράκης, το σπίτι του ήταν αυτό το μεγάλο πάνω από τα Μελεϊκά που το έχει πάρει ο Κουτσιμπός. Την θεμελίωσαν το 1880.

Η εκκλησία είναι πάνω στα ίδια σχέδια με της μητρόπολης των Αθηνών;

Όχι, είναι πάνω στα σχέδια της Ευαγγελίστριας της Σπάρτης. Ο πρωτομάστορας κατέβαινε στη Σπάρτη, έβλεπε την εκκλησία και συνέχιζε. Πρωτομάστορας ήταν, πού να βρεθεί μηχανικός!

Ο τρούλος την πρώτη φορά τού έπεσε, έχει μεγάλο βάρος γύρω στους τριάντα τόνους.

Οι μαστόροι ήταν ντόπιοι;

Όχι δεν ήταν ντόπιοι, είχαν έρθει από το Άργος και λεγότανε Παυλόπουλοι. Τους Αργίτες τους έλεγαν πρασάδες επειδή ετρωγαν τα πράσα, έτσι και τους Παυλόπουλούς τους φώναζαν Πρασάδες.

Έμειναν μερικοί στο χωριό και έχουμε και ολόκληρη γειτονιά προς τον Άγιο Μάμμα, τα Πρασείκα.

Το χωριό συμμετείχε, βοήθησε στο χτίσιμο;

Βέβαια. Το λατομείο το είχαν στην Τίκλα, φαίνεται ακόμα, και κουβάλαγαν τις πέτρες με τα

κάρα. Όπως λένε ακόμα και οι γυναίκες κουβάλαγαν. Λένε μάλιστα πως μια από αυτές, η γριά Δημητράκοπουλίνα έπεσε από το καμπαναριό με την πέτρα και σώθηκε!

Το έχω ακούσει και εγώ από τη γιαγιά μου αυτό το περιστατικό. Το Τέμπλο πώς έγινε; Γιατί είναι περίτεχνο και μεγάλης αξίας.

Το Τέμπλο είναι δωρεά των Καστανιωτών που ζούσαν και έκαναν εμπόριο εκεί στη Κριμαία, την Οδησσό και δεν ξέρω πού αλλού.

Εκεί είχε καταφύγει ο Γιώργαρης, δικηγόρος από την Καστανιά, υπήρχαν δε και αρκετοί της οικογένειας Κουρούση. Οι Καστα-

Για τους Βαλκανικούς πολέμους και για τους Καστανιώτες που έλαβαν μέρος τι ξέρεις;

Στους Βαλκανικούς πολέμους έλαβαν μέρος πολλοί Καστανιώτες, ανήκαν στην 4η Μεραρχία την επιλεγόμενη «Σιδηρά». Έσπασαν την άμυνα των Τούρκων στα Στενά του Σαραντάπορου και άνοιξαν το δρόμο για την κατάληψη της Θεσσαλονίκης. Μου τα διηγήθηκε ο Γεώργιος Ξύδης, θείος της Γεωργίας της Νικητάκη από τον Βουρλιά που έμεινε και έζησε στην Θεσσαλονίκη.

Υπήρξε διαφωνία μεταξύ του βασιλιά Κωνσταντίνου και του Βενιζέλου.

Ο Κωνσταντίνος έλεγε να εκκαθαρίσει τον τόπο από τους Τούρ-

χαν κάνει Γερμανοί μηχανικοί. Μετά από αιματηρές μάχες έπεσε το οχυρό. Οι Καστανιώτες πολέμησαν ηρωικά και για αυτό τους παρασημοφόρησε ο αρχιστράτηγος βασιλιάς Κωνσταντίνος. Εκεί πολέμησε και ο αδελφός του πατέρα μου ο Στρατής που είχε έρθει από την Αμερική.

Όταν επέστρεψαν στην Αμερική με πρωτοβουλία του αλλά και άλλων Καστανιωτών έγινε έρανος και έκαναν το μνημείο αυτό των πεσόντων. Ο δήμαρχος ο Τζωρτζάκης έγραψε, ότι το κοινόν του Δήμου Καστορείου έκανε την ανέγερση του μνημείου. Ποιος είχε τότε λεφτά στο χωριό να δώσει; Οι ξενιτεμένοι το έκαναν.

Το μνημείο είναι έργο τέχνης, ο Στεργίου που το έκανε ήταν σπουδαίος γλύπτης.

Βέβαια, ο αετός που κοιτά προς την Κωνσταντινούπολη, τα όπλα και η Δόξα με το στεφάνι.

Ο Στεργίου, ο γλύπτης χρησιμοποίησε σαν μοντέλο μια Σέρβα όπως μου έλεγε ο μπάρμπα Σάββας ο Κόντος, γιατί εκείνη την εποχή δύσκολα θα έβρισκε μοντέλο Ελληνίδα να ποζάρει.

Το μάρμαρο είναι ενιαίο και πεντελικό το έφερε στο χωριό με μεγάλη δυσκολία και αυτό ο Αγγελόπουλος (ο παππούς της Κρυσταλλίας και του Γιώργη Αγγελόπουλου) με βοϊδάμαξα. Επειδή ήταν μεγάλος ο όγκος, το κρατούσαν από τα πλάγια οι βοηθοί για να μην πέσει. Ήρθε στο χωριό και μπήκε στη θέση που είναι και σήμερα.

Εδώ τελειώνει η συνομιλία με τον κυρ Γιάννη το Ρεξίνη. Η κουβέντα μας κράτησε σχεδόν τρεις ώρες και ήταν αποκαλυπτική για γεγονότα και πρόσωπα της ιστορίας του χωριού. Αν και σε μεγάλη ηλικία πα, θυμάται με ενάργεια γεγονότα που έζησε αλλά και αφηγήσεις παλαιότερων για την ιστορία του τόπου.

Να είσαι πάντα καλά κυρ Γιάννη και ένα μεγάλο ευχαριστώ από καρδιάς από μένα για την κουβέντα μας που ήταν πολύτιμη.

νώτες που ήταν στη Ρωσία το δωρίσαν.

Για το ρολόι της εκκλησίας τι ξέρεις;

Το ρολόι της εκκλησίας είναι δωρεά των Καστανιωτών από το Λιν της Αμερικής (Lynn, Massachusetts), εκεί είχε πολλούς Καστανιώτες και με έρανο έστειλαν το ρολόι το 1903. Δεν είναι δωρητής ο Σκούρας, όπως λένε, αυτός που είχε θέατρα στην Αμερική.

Ήρθε με καράβι στο Γύθειο και από εκεί με βοϊδάμαξα του Αγγελόπουλου (ο παππούς της Κρυσταλλίας και του Γιώργη Αγγελόπουλου) που έκανε μεταφορές, έφθασε στην Καστανιά και μπήκε στη θέση που το ξέρουμε όλοι.

ο Βενιζέλος επέμενε να γίνει κατάληψη της Θεσσαλονίκης πριν από τους Βουλγάρους. Το έβλεπε διπλωματικά.

Τελικά είχε δίκιο ο Βενιζέλος, το σύνταγμα των Καστανιωτών, το δον το επονομαζόμενο «το Τουρκοφάγο» παρέλασε πρώτο στη λεωφόρο Νίκης στη Θεσσαλονίκη.

Βέβαια, μετά Καστανιώτες έλαβαν μέρος στο Μπιζάνι, εκεί όπως μου έλεγε ο παππούλης σου, ο Θανάσης Στραβοκέφαλος (Νικολόπουλος) ήρθαν και πολέμησαν εξήντα Καστανιώτες από την Αμερική και είχαν δική τους στολή με διακριτικά. Το Μπιζάνι είχε απόρθητα οχυρά που τα εί-

Η ενορία του Καστρίου γιόρτασε τα εξωκλήσια της

Μετά τη χαλάρωση των μέτρων προστασίας από την πανδημία του covid 19 εόρτασαν τα εξωκλήσια του Καστρίου και των Σερβείκων, όπως πρέπει και αρμόζει στις εορτές των αγίων τους, τηρουμένων βέβαια των αποστάσεων μεταξύ των πιστών. Ο Θεόδωρος Αλαφόγιαννης, όπως κάνει κάθε φορά σε όλες τις εκκλησίες που ανήκουν στην ενορία του Καστρίου, καθάρισε και περιποιήθηκε τους χώρους τους. Στις 21 Μαΐου εόρτασε το εκκλησάκι του Αγίου Κωνσταντίνου, αργότερα την 8η Ιουνίου, ημέρα εορτής του Αγίου Πνεύματος τελέσθηκε στο εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας η Θεία Λειτουργία

από τον παπά Νίκωνα, μετά το πέρας της οποίας ψάλλθηκε επιμνημόσυνη δέηση υπέρ των ψυχών των θυσιασθέντων το 1460 στη μάχη του Πρινοκοκά. Τέλος εόρτασε το εκκλησάκι του Αγίου Θεοδώρου του Στρατηλάτη στα Σερβείκα, στο οποίο, μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας, ο Ντίνος Δρίτσας παρέθεσε μπουφέ με μεζέδες, κρασί και γλυκά. Ο ίδιος έβαψε και το όμορφο ξωκκλήσι, που άστραφτε από καθαριότητα-το υπογράμμισε και ο Πατήρ Νεκτάριος στην όμορφη ομιλία του.

E. B.

Φωτο: Αθ. Δρίτσας

Τακτοποιήθηκε το ιδιοκτησιακό καθεστώς της Παιδικής Χαράς

Στην ιδιοκτησία της Κοινότητας Καστορείου περιέρχεται, μετά από 35 χρόνια, το μέρος της έκτασης στην Παιδική Χαρά, ιδιοκτησίας κληρονόμων Ιωάννου Νικητάκη και Γεωργίου Πουλάκου, στο οποίο παλαιά ήταν εγκατεστημένο παλαιό ελαιουργείο. Με το σκέπασμα της Κούρνιζας διαμορφώθηκε χώρος, ο οποίος μαζί με το χώρο του κατεδαφισθέντος ελαιουργείου αποτελεί τη σημερινή ενιαία έκταση μέρος της οποίας καλύπτει η Παιδική Χαρά. Το Τ.Σ. Καστορείου δια του Προέδρου του κ. Βασιλη Λαγανά ενήργησε και δέχτηκε τη δωρεά των μέχρι σήμερα ιδιοκτητών κ. Γεωργίας Π. Νικητάκη και των αδελφών Κατερίνας Χρονοπούλου και Γιάννη Νικητάκη και τη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας της κ. Ζαφειρούλας Διπλάρη το γένος Πουλάκου, έναντι συμβολικής τιμής την οποία διέθεσε προς όφελος της Κοινότητας το ζεύγος Ανδρέας και Γεωργία (το γένος Αντωνάκη) Φρουτζή. Εκφράζοντας την τοπική κοινωνία του Καστορείου ευχαριστούμε όλους τους εμπλεκόμενους που συντέλεσαν, ώστε να ενοποιηθεί και νομιμοποιηθεί ο χώρος της Παιδικής Χαράς προς όφελος των παιδιών που την απολαμβάνουν. Αμέσως μετά, το μέλημα του Τ.Σ. Καστορείου θα είναι η ολική περίφραξη της για την ασφάλεια των παιδιών και ο εμπλουτισμός της με επί πλέον όργανα παιχνιδιών.

E. B.

Η κοπή δέντρων και καλλωπιστικών θάμνων στον προαύλιο χώρο του Ιερού Ναού της Αγίας Βαρβάρας στο Καστρί, προκάλεσε αποτροπιασμό και αγανάκτηση στη μικρή κοινωνία του χωριού αλλά και στους επισκέπτες. Η υπόθεση διερευνάται από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Στους υποψήφιους, που συμμετέχουν στη δοκιμασία των εισαγωγικών εξετάσεων για την εισαγωγή τους στις Πανεπιστημιακές και Τεχνικές Σχολές της χώρας μας, ευχόμαστε καλή επιτυχία.

Τα δημοτικό και νηπιαγωγείο ξαναλειτούργησαν μετά την καραντίνα εφαρμόζοντας όλους τους κανόνες.

COVID-19 και το ευρωπαϊκό ρυθμιστικό σύστημα φαρμάκων!

Η τρέχουσα πανδημία COVID-19 έχει σημαντικό αντίκτυπο στους πολίτες, τους ασθενείς και επιχειρήσεις, που εναποθέτουν τις ελπίδες τους στους επιστήμονες που εργάζονται μέρα και νύχτα για να αναπτύξουν ένα φάρμακο ή εμβόλιο που μπορεί να καταπολεμήσει την ασθένεια. Όμως, τι θα συμβεί αν οι επιστήμονες επιτύχουν στις επιστημονικές τους προσπάθειες; Ποιοι κανόνες ισχύουν για την εμπορία ενός τόσο σημαντικού νέου φαρμάκου; Μπορεί αυτός ο τεράστιος κίνδυνος για τη δημόσια υγεία να αναγκάσει τους κατόχους άδειας κυκλοφορίας φαρμάκων και οι ρυθμιστικές αρχές να λειτουργούν υπό επιχειρησιακές μεθόδους, και να επηρεάζουν τον τυπικό τρόπο εργασίας;

Για την προστασία της δημόσιας υγείας και τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας ασφαλών και αποτελεσματικών φαρμάκων υψηλής ποιότητας για τους Ευρωπαίους πολίτες, όλα τα φάρμακα πρέπει να εγκρίνονται προτού κυκλοφορήσουν στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπάρχουν κατά κανόνα τέσσερις βασικοί τρόποι, με τους οποίους οι φαρμακευτικές εταιρείες μπορούν να υποβάλουν αίτηση για έγκριση φαρμάκων προς πώληση στην ΕΕ:

- **Η κεντρική διαδικασία** με την οποία εγκρίνονται ταυτόχρονα νέα και υψηλής τεχνολογίας φάρμακα σε ολόκληρη την ΕΕ πραγματοποιείται από τον **Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA)**. Η κεντρική διαδικασία είναι υποχρεωτική για βιοτεχνολογικά κατασκευασμένα φάρμακα, νέα φάρμακα για τη θεραπεία ορισμένων ασθενειών και φάρμακα για τη θεραπεία σπάνιων ασθενειών.

- **Η αποκεντρωμένη διαδικασία**, όταν ζητείται η έγκριση σε μερικές χώρες της ΕΕ ταυτόχρονα για φάρμακο το οποίο δεν έχει ήδη λάβει άδεια σε χώρα της ΕΕ και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της κεντρικής διαδικασίας.

- **Η διαδικασία αμοιβαίας**

αναγνώρισης, όπου η άδεια κυκλοφορίας ενός φαρμάκου που έχει ήδη εγκριθεί βάσει εθνικής διαδικασίας σε μία χώρα της ΕΕ, αποτελεί τη βάση για έγκριση σε άλλη χώρα της ΕΕ.

- **Η εθνική διαδικασία**, όπου το φάρμακο εγκρίνεται μόνο σε μία χώρα της ΕΕ.

Ο COVID-19 είναι ένας νέος τύπος ιού, και αυτή τη στιγμή διεξάγονται δοκιμές σε όλο τον κόσμο με νέα και παλιά φάρμακα που ίσως μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καταπολέμηση της νόσου. Μόλις μια εταιρεία πιστεύει ότι είναι έτοιμη να εγκρίνει ένα φάρμακο για θεραπεία, πρέπει να υποβάλει τεκμηρίωση για την αποτελεσματικότητα και

την ασφάλεια του φαρμάκου στις εθνικές αρχές φαρμάκων. Όταν πρόκειται για φάρμακα για μολυσματικές ασθένειες, γίνεται μέσω της κεντρικής διαδικασίας. Δηλαδή, πρέπει να υποβληθεί στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (EMA), ο οποίος αξιολογεί το φάρμακο για λογαριασμό όλων των χωρών της ΕΕ. Εάν το προτείνει ο EMA, τότε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εκδώσει τη σχετική άδεια κυκλοφορίας.

Όταν όμως πρόκειται για φάρμακα για τη θεραπεία συγκεκριμένων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, όπως αυτή του COVID-19, είναι δυνατόν να εκτελείται μια ιδιαίτερα γρήγορη διαδικασία. Η διαδικασία μπορεί να πραγματοποιηθεί σε περίπου 70 ημέρες έναντι συνήθως 210 ημερών, λόγω του λεγόμενου **rolling re-**

view. Αυτό σημαίνει ότι οι φαρμακευτικές εταιρείες υποβάλλουν τα δεδομένα τους στον EMA για αξιολόγηση μόλις είναι διαθέσιμες, αντί για την κανονική διαδικασία όπου η εταιρεία υποβάλλει όλα τα δεδομένα μαζί, όταν έχουν ολοκληρωθεί όλα τα τεστ. Οι αξιολογήσεις διενεργούνται σε συνεχή βάση από ομάδα εμπειρογνομώνων και σε στενό διάλογο με το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης στις χώρες που πλήττονται από την επιδημία του ιού. Όταν το φάρμακο κυκλοφορήσει στην αγορά, θα διασφαλιστεί στενή παρακολούθηση τυχόν αρνητικών επιπτώσεων.

Αλλά ποιός είναι ο ρόλος του και πώς λειτουργεί ο Ευρωπαϊκός

καθορίζει τον προϋπολογισμό του οργανισμού και εγκρίνει το επίσηο πρόγραμμα εργασίας. Στον EMA υπάγονται μία σειρά επιστημονικές επιτροπές και ομάδες εργασίας, στις οποίες συμμετέχουν χιλιάδες εμπειρογνώμονες από όλη την Ευρώπη.

Ο EMA συνεργάζεται στενά με τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές στις χώρες της ΕΕ καθώς και με τη γενική διεύθυνση υγείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η υπεύθυνη αρχή στην Ελλάδα είναι ο **Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων**.

Ο EMA εφαρμόζει τα αυστηρότερα πρότυπα στις επιστημονικές του συστάσεις. Οι επιστημονικές επιτροπές του διατυπώνουν ανεξάρτητες συστάσεις σχετικά με τα φάρμακα για τους ανθρώπους και τα ζώα, μετά από ολοκληρωμένη επιστημονική αξιολόγηση των δεδομένων, και δημοσιεύει πληροφορίες για φάρμακα και για τις εγκεκριμένες χρήσεις τους. Μέσω των επιστημονικών οδηγιών του προγράμματος επιστημονικών συμβουλών και των κινήτρων που παρέχει, ο οργανισμός διευκολύνει την έρευνα για νέα φάρμακα και ενθαρρύνει την ανάπτυξη, μετατρέποντας έτσι την πρόοδο της έρευνας σε φάρμακα με πραγματικά οφέλη για την υγεία των ασθενών. Ειδικότερα, προωθεί την ανάπτυξη φαρμάκων για την αντιμετώπιση σπάνιων ασθενειών.

Ενόψει του επειγόντος της κρίσης του κοροναϊού, ο EMA έχει παροτρύνει την ερευνητική κοινότητα της ΕΕ να θέσει σε προτεραιότητα μεγάλες τυχαίοποιημένες ελεγχόμενες μελέτες, διότι αυτές είναι πιθανότερο να παράξουν την αδιαμφισβήτητη τεκμηρίωση που απαιτείται για την έναρξη της ταχείας ανάπτυξης και έγκρισης πιθανών θεραπειών για τον COVID-19. Έτσι ο EMA προωθεί μία εναρμονισμένη προσέγγιση συλλογής δεδομένων και μία ισχυρή μεθοδολογία κλινικών δοκιμών για τον COVID-19 σε

Οργανισμός Φαρμάκων;

Το EMA ιδρύθηκε το 1995 και μετά από 24 χρόνια στο Λονδίνο μετέφερε πέρυσι - λόγω του Brexit - την έδρα του στο Άμστερνταμ. Είναι το υπεύθυνο όργανο για την επιστημονική αξιολόγηση των φαρμάκων που έχουν αναπτυχθεί από φαρμακευτικές εταιρείες για χρήση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και η κύρια αποστολή του είναι η έγκριση και ο έλεγχος φαρμάκων στην ΕΕ. Οι εταιρείες υποβάλλουν αίτηση στον οργανισμό για να λάβουν ενιαία άδεια κυκλοφορίας, η οποία κατόπιν εκδίδεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μια τέτοια άδεια, εφόσον χορηγηθεί, παρέχει στην εταιρεία το δικαίωμα να διαθέτει το συγκεκριμένο φάρμακο στην αγορά όλης της ΕΕ.

Ο EMA διευθύνεται από διοικητικό συμβούλιο, το οποίο

Συνέχεια στη σελ. 10

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ ΠΡΟΟΔΕΥΟΥΝ

Κωνσταντίνα Μπασκουρέλου - Therapy Spot Ψυχοθεραπεία και Συμβουλευτική

Η Κωνσταντίνα Μπασκουρέλου κατέγεται από το Καστόρι Λακωνίας. Μεγάλωσε ανάμεσα στα καταπράσινα τοπία και τους όμορφους ανθρώπους του τόπου μας, τα οποία και επηρέασαν την προσωπικότητα και τη φιλοσοφία της ως επαγγελματία στον χώρο της ψυχικής υγείας.

Πέρασε στη Σχολή Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών ανάμεσα στους τρεις πρώτους εισαχθέντες, και βραβεύτηκε από το Σύνδεσμο

των Απανταχού Λακώνων. Συνέχισε τις σπουδές της στο New York College Αθηνών και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος (ΜΑ) στην Κλινική - Συμβουλευτική Ψυχολογία από το Πανεπιστήμιο LaSalle (Philadelphia, ΗΠΑ). Κατόπιν, παρακολούθησε τον τετραετή κύκλο εκπαίδευσης στην ψυχοθεραπεία Gestalt στο Κέντρο Ψυχοθεραπείας και Εκπαίδευσης Gestalt Foundation Αθηνών.

Είναι κάτοχος άδειας ασκήσεως επαγγέλματος Ψυχολόγου και μέλος του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων.

Διατηρεί ιδιωτικό γραφείο στο κέντρο της Αθήνας με την επωνυμία "Therapy Spot - Χώρος Ψυχοθεραπείας και Συμβουλευτικής" (Στασινού 11, Παγκράτι).

Εξειδικεύεται στην αντιμετώπιση του άγχους, της κατάθλιψης, των κρίσεων πανικού, της χαμηλής αυτοεκτίμησης, και στη θεραπεία και ενδυνάμωση ατόμων που έχουν υποστεί κακοποίηση, τραύμα ή bullying.

Παρέχει ατομικές συνεδρίες ψυχοθεραπείας και συμβουλευτικής ενηλίκων, διαδικτυακές συνεδρίες μέσω Skype, και σεμινάρια-ομιλίες γύρω από θέματα ψυχολογίας.

Έχει συντονίσει ομάδες αυτογνωσίας και ψυχοεκπαίδευσης, και έχει συνεργαστεί με δομές όπως το Αιγινήτειο Νοσοκομείο, οι Γιατροί του Κόσμου, το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Αιγάλεω, και ο Σύλλογος Κ.Ε.Φ.Ι Αθηνών (Σύλλογος Καρκινοπαθών, Εθελοντών, Φίλων, Ιατρών).

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε τον ιστότοπο www.therapyspot.gr ή καλέστε στο 6987407532.

Γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου

Ξημέρωσε και φέτος η 19η Μαΐου, μια αποφράδα ημέρα για όλο τον ελληνισμό και κυρίως για τους απανταχού Πόντιους. Εγώ, σαν απόγονος τρίτης γενιάς Ποντίων, θεωρώ υποχρέωσή μου να αναφέρω λίγα λόγια για την ημέρα αυτή. Ημέρα μνήμης που δεν θα ξεχαστεί ποτέ. 353000 αθώοι άνθρωποι, κάθε ηλικίας, βρήκαν φρικτό θάνατο από τα χέρια των βαρβάρων Νεότουρκων. Σφαγές, βιασμούς και κακοποιήσεις υπέστησαν οι Πόντιοι.

Το νούμερο των ανθρωπίνων απωλειών είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό. Από τους δικούς μας τους πατριώτες πολλοί χάθηκαν και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους από τον Πόντο μέχρι να φτάσουν στην Ελλάδα. Η γιαγιά μου έχασε και την μητέρα της και τον πατέρα της μέσα στο καράβι και τους αναγνώρισε από τα ρούχα που φορούσαν και αυτό από απόσταση, γιατί λόγω συνωστισμού δεν μπορούσαν να πλησιάσουν κοντά. Κοσμοσυρροή μέσα στο καράβι. Τους έβαζαν επάνω σε μια σκάλα και τους πετούσαν στη θάλασσα. Οι αρρώστιες αποδεκατίζουν τους ανθρώπους, ιατρική βοήθεια ελάχιστη έως ανύπαρκτη. Όταν έφτασαν στην Ελλάδα και βγήκαν στην ξηρά, τότε είδαν τις απώλειες που είχαν. Ο κάθε ένας ζητούσε απεγνωσμένα τους δικούς του. Ο πόνος αβάστακτος, προσφυγιά και θάνατος μαζί. Ο δρόμος της ζωής τους ήταν μονόδρομος. Έπρεπε να συγκεντρώσουν τις ψυχικές και σωματικές δυνάμεις που τους είχαν απομείνει και να συνεχίσουν την ζωή τους. Εργάστηκαν σκληρά. Η πρόδοός τους ήταν μεγάλη σε όλους τους τομείς. Οι άνθρωποι αυτοί ας γίνουν φάρος για εμάς τους μεταγενέστερους, ο οποίος θα μας φωτίζει να ξεπεράσουμε τα πρωτόγνωρα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε στις ημέρες μας.

Η 19η Μαΐου, ημέρα μνήμης της γενοκτονίας, ας μείνει αιώνια χαραγμένη σε κάθε ποντιακή καρδιά.

Με πατριωτικούς χαίρετισμούς
Ελισάβετ Μουτή

Συνέχεια από τη σελ. 9

COVID-19 και το ευρωπαϊκό ρυθμιστικό σύστημα φαρμάκων!

όλη την ΕΕ, ώστε να γίνει καλύτερη χρήση των διαθέσιμων ερευνητικών πόρων. Δίνει επίσης έμφαση στην ανάγκη να συμπεριληφθούν σε αυτές τις μελέτες όλες οι χώρες της ΕΕ.

Σημειώνεται, ότι μέχρι τώρα δεν υπάρχουν εγκεκριμένα φάρμακα για προστασία ή θεραπεία από τον COVID-19. Η **Επιτροπή Ανθρώπινων Φαρμάκων (CHMP)** του EMA έχει συζητήσει για την εξελιγμένη επιδημία και δίνει έμφαση στην απόλυτη ανάγκη για ισχυρά δεδομένα, που θα καθορίσουν ποια πειραματικά ή εγκεκριμένα φάρμακα σε επαναστόχευση θα μπορούσαν να είναι ασφαλή και αποτελεσματικά έναντι του COVID-19. Η CHMP όμως ανησυχεί ότι κλινικές δοκιμές με μικρό αριθμό συμμετεχόντων ή προγράμματα παρηγορητικής θεραπείας, ενδεχομένως να μην παράξουν τα δεδομένα που απαιτούνται, για να προκύψουν ασφα-

λή συμπεράσματα σχετικά με τις δράσεις συγκεκριμένων φαρμάκων και κατάλληλες οδηγίες προς ιατρούς και ασθενείς. Ο EMA επί του παρόντος συζητά με ενδιαφερόμενα μέρη, τα οποία μπορούν περαιτέρω να υποστηρίξουν τη διεξαγωγή κλινικών δοκιμών για τον COVID-19 σε όλη την Ευρώπη.

Ο EMA είναι έτοιμος να υποστηρίξει με όλα τα διαθέσιμα ρυθμιστικά εργαλεία, όσους αναπτύσσουν φάρμακα, ώστε να προωθηθεί και να επιταχυνθεί η ανάπτυξη αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπιση και την πρόληψη της εξάπλωσης του COVID-19.

Από τις αρχές του τρέχοντος έτους, φαρμακευτικές εταιρείες και ινστιτούτα σε παγκόσμιο επίπεδο διεξάγουν έρευνα για να προσπαθήσουν να βρουν ένα εμβόλιο κατά του COVID-19, και η ερώτηση στα χείλη όλων είναι:

Πότε θα είναι διαθέσιμο ένα αποτελεσματικό εμβόλιο; Αυτό δεν εξαρτάται μόνο από τον χρόνο που απαιτείται για την ανάπτυξη, τη δοκιμή και την έγκριση ενός εμβολίου. Μόλις περάσει τις εργαστηριακές δοκιμές αρχίζουν οι κλινικές έρευνες. Το υποψήφιο εμβόλιο ελέγχεται σε διάφορες φάσεις για να προσδιοριστεί: Είναι ασφαλές; Βοηθεί στην οικοδόμηση ανοσολογικής απόκρισης; Λειτουργεί στην πράξη;

Όταν ξεπεραστούν όλα αυτά τα εμπόδια, υπάρχει ένα άλλο: Οι κατασκευαστές πρέπει να παράγουν το εμβόλιο, σε πολύ μεγάλες ποσότητες. Ορισμένα εμβόλια αναπτύσσονται ήδη παράλληλα, έτσι ώστε οι εταιρείες να μπορούν να προετοιμαστούν εκ των προτέρων για πιθανή παραγωγή. Ωστόσο, δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου γιατροί που αναμένουν την πλήρη ανάπτυξη και έγκριση ενός εμβολίου πριν

από το 2021.

Εν τω μεταξύ ο EMA έχει δημοσιεύσει οδηγίες για φαρμακευτικούς παραγωγούς σχετικά με τις διαδικασίες ταχείας αναθεώρησης που έχει θεσπίσει για να επιταχύνει την ανάπτυξη και την έγκριση θεραπειών και εμβολίων για τον COVID-19. Οι διαδικασίες αυτές μπορούν να επιταχύνουν κάθε βήμα της ρυθμιστικής πορείας διασφαλίζοντας παράλληλα, ότι παράγονται ισχυρές αποδείξεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα, την ασφάλεια και την ποιότητα των επιστημονικών και κανονιστικών αποφάσεων.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στους ιστότοπους: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/ema_el https://www.ema.europa.eu/en/documents/leaflet/european-regulatory-system-medicines-european-medicines-agency-consistent-approach-medicines_el.pdf

Κάρεν-Καλίσια Χιώτη

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ

19η Μαΐου. Ημέρα μνήμης της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου. Καθιερώθηκε το 1994 με απόφαση της Βουλής των Ελλήνων. Στις 19 Μαΐου 1919 ο Μουσταφά Κεμάλ, μετέπειτα θα λάβει το προσωνύμιο Ατατούρκ (Πατέρας των Τούρκων), αποβιβάστηκε στη Σαμψούντα του Πόντου για να ειρηνεύσει δήθεν την περιοχή. Στην πραγματικότητα δρομολόγησε τη δεύτερη και σκληρότερη φάση της Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού, που έγινε στο πλαίσιο του απελευθερωτικού αγώνα των Τούρκων κατά των Δυτικών (Αγγλογάλλων, Ιταλών, Ελλήνων), που κατείχαν εδάφη της Μικράς Ασίας. Σύνηθμά τους: «Η Τουρκία στους Τούρκους» με αποτέλεσμα οι επίσημα κα-

στα αστικά κέντρα αλλά κυρίως στα χωριά, φόννοι, απαγωγές, εμπρησμοί και άλλες βιαιότητες έγιναν καθημερινή πρακτική «Αιματοβαμμένη τραγωδία» ή «τραγωδία της Κόλασης» έχει χαρακτηριστεί η κατάσταση της περιόδου εκείνης. «Η Τουρκική Κυβέρνηση έστειλε χωροφυλάκους με αξιωματικό επί κεφαλής και δίνουν διαταγή εντός 24 ωρών να φύγουν ούλοι οι Έλληνες. Να πάρουν πράγματα όσον μπορούν να ζαλωθούν με την πλάτη τους. Έμεινε ένας γέρος γείτονας μου, που ήταν κατάκοιτος στο κρεβάτι και πέθανε ύστερα από λίγες μέρες και τον έθαψαν οι πατριώτες οι Τούρκοι μέσα στο χωράφι του» (Μαρτυρία Γ. Δημητριάδη). «Όταν μας έδιωξε ο Τούρκος, η καμμένη η

ταγεγραμμένοι νεκροί να φτάνουν τις 353.000 και άλλοι τόσοι να είναι οι αγνοούμενοι και οι εκτοπισμένοι κατά την περίοδο 1916-1923.

Το χρονικό αυτό διάστημα ο Ποντιακός Ελληνισμός εκριζώθηκε με ασύλληπτη βία από την πατρογονική του γη. Μέσα σε μια κόλαση φωτιάς κυριολεκτικής και μεταφορικής. Εκατοντάδες χιλιάδες αθώοι πολίτες του Πόντου σφαγιάστηκαν, βασανίστηκαν και απαχονίστηκαν στο όνομα των εκκαθαρίσεων και πολλοί περισσότεροι εγκατέλειψαν αλαφιασμένοι τα σπίτια τους, τις εκκλησιές και το βιος που με τόσο ιδρώτα και κόπο είχαν δημιουργήσει, προκειμένου να σωθούν. Η εμφάνιση του Κεμάλ στο ιστορικό προσκήνιο, η νίκη των Τούρκων εναντίον των Ελλήνων και η ανακατάληψη της Ιωνίας σήμανε και το τέλος της παρουσίας των Ποντίων Ελλήνων στα εδάφη τους. Παράλληλα με την εμφάνιση του Κεμάλ άρχισε και το όργιο με τους Τσέτες του Τοπάλ Οσμάν.

μητέρα μου νοίκιασε ένα κάρο, αυτό το θυμάμαι, και μας έβαλε μέσα τα δύο παιδιά και τη γιαγιά μας και λίγα πράγματα και η μανούλα μου ερχόταν περπατώντας και φορτωμένη μερικές αποσκευές. Ο πατέρας μας ήταν στην Κωνσταντινούπολη, εκεί

εργαζόταν, ήταν παπλωματάς. Ο παππούς είχε μαγαζί στην Πόλη, κι αυτός παπλωματάς. Με το κάρο μας πήγε στην Τραπεζούντα-έξι ώρες από τη Λιβερά- και εκεί μας βάλανε στο βαπόρι. Στην ηλικία μας πολλά παιδάκια πέθαναν και ήρθαν μανάδες στην Ελλάδα χωρίς παιδιά...» (Μαρτυρία Ελισάβετ Μυρίδου).

Ξεριζωμός, διωγμός και σφαγή. Ατέλειωτες πορείες μέσα στην έρημο. Οι Λιβεριτές που διασώθηκαν, με αξιοθαύμαστο κουράγιο και πίστη ζωής, ξαναρίζωσαν στη νέα- την πολύ παλιά- πατρίδα και πρόσφεραν το νέο αίμα. Μετέφεραν εδώ τις προοδευτικές ιδέες και την εργατικότητά τους, διατήρησαν τον πλούτο της παράδοσής τους και το αρχαιοπρεπές γλωσσικό τους ιδίωμα, χωρίς να οβησει από την ψυχή τους ούτε στιγμή η ιστορική μνήμη της γενοκτονίας που υπέστησαν. «Ξηρανθήτω μὴν ὁ λάρυγξ, εἴν ἐπιλαθόμεθά σου, ὦ πατριος Ποντία Γη».

Βαρβάρα Κεμερίδου

Βαϊζίνα (Βασιλική Λαζαρίδου)

Ήταν η μητέρα του θείου Νίκου Λαζαρίδη. Προσφυγίνα από τη Λιβερά του Πόντου. Έζησε όλα τα χρόνια στον κάμπο, στην Πλατάνα καλλιεργώντας τη γη και τρέφοντας ζώα. Έφτιαχνε τυρί και γιαούρτι.

Αγαθή γυναίκα και πολύ εργατική. Στα γεράματά της έπαθε άνοια και την έφεραν στο χωριό. Όμως είχε την τάση να φεύγει, συννηθισμένη μια ολόκληρη ζωή έξω, ένιωθε φυλακισμένη. Μια μέρα πήγα στο σπίτι τους και βρήκα τη θεία Χαρίκλεια στην αυλή, μπροστά στο φούρνο και τη γιαγιά Βασιλική έτοιμη να βγει από τη μάντρα. Η θεία για να την αποτρέψει της είπε ότι έξω στους δρόμους είχε χωροφύλακες και ζήτησε και από εμένα να της το βεβαιώσω. Όταν κι εγώ της είπα ότι έξω έχει χωροφύλακες, γύρισε πίσω φοβισμένη, κάθισε σ' ένα σκαλοπάτι, έβαλε τα χέρια στο πρόσωπό της και κουνώντας το κεφάλι της άρχισε ένα δραματικό μονόλογο. «Ετσι και τότε, είπε. Όπου και να γύριζες έβλεπες παντού στρατιώτες...». Μέσα στο μυαλό της γιαγιάς ζωντάνεψαν οι σκηνές του διωγμού τους από την πατρίδα. «Οι τσέπδες ξεχύθηκαν με όπλα στους δρόμους. Χτύπαγαν, έβριζαν και λήστευαν τους Έλληνες. Γυναίκες ξεφώνιζαν, τα παιδιά έκλαιγαν σπαρακτικά και οι άντρες παρακαλούσαν να μη τους οδηγήσουν σε τόπους εξορίας και αποχωριστούν τους δικούς τους. Όλοι προσπαθούν να φθάσουν στη θάλασσα για να γλυτώσουν από τους διώκτες τους

Η θεία Χαρίκλεια παρατηρεί: όσα λέει είναι αληθινά, έτσι έγιναν. Κι εγώ, σήμερα, λυπάμαι, που δεν καταγράφκε αυτολεξεί εκείνο το μοιρολόγι. Όμως έχει τυπωθεί στο μυαλό μου η εικόνα της γιαγιάς Βαϊζίνας, και θέλησα να τη μνημονεύσω. Αυτό που συνέβη το 1922 στο Πόντο δεν ήταν συνωσιτισμός. Στο υποσυνείδητο της γιαγιάς είχε εγκατασταθεί ο φόβος και δεν έφυγε μέχρι τα βαθιά της γεράματα.

Βαρβάρα Κεμερίδου

Αγαπητοί φίλοι και μέλη του «Πολυδεύκη»
Θέλω να σας γνωρίσω ότι ο Σύλλογός μας έχει
λογαριασμό στην **ALPHA BANK** με αριθμό
112-002101-399452.
IBAN: GR90 0140 1120 1120 0210 1399 452
Δικαιούχοι: Ευγενία Λαμπή, Πρόεδρος,
Αικατερίνη Σμυρνιού, Ταμίας.
Σας προτείνουμε να καταθέσετε τη συνδρομή σας,
τη διαφήμισή σας ή τη χορηγία σας σ' αυτόν
το λογαριασμό αναγράφοντας στο έντυπο κατάθεσης
το όνομά σας.
Μην στέλνετε επιταγές στο όνομα Πολυδεύκης
διότι δεν μπορούν να εισπραχθούν.
Σας ευχαριστώ θερμά
Καίτη Σμυρνιού

Η εξέλιξη του πληθυσμού των οικισμών του Ταυγέτου από τον 18ο αιώνα μέχρι σήμερα

Γράφει ο Νικ. Σαντάς

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος

Επίσημες απογραφές 1856 - 2011

Όπως αναφέρθηκε, η πρώτη προσπάθεια καταγραφής του πληθυσμού και των γαιών έγινε από τον Καποδίστρια την περίοδο 1828-30. Η πρώτη απογραφή που δημοσιεύτηκε ήταν του 1839, ενώ στην απογραφή του 1856 καταγράφεται για πρώτη φορά ο πληθυσμός σε επίπεδο δήμου. Ο πρώτος πίνακας παραθέτει το συνολικό πληθυσμό των Δήμων Καστορείου και Πελλάνας μεταξύ 1856 - 1907. Ακολουθεί η διοικητική μεταρρύθμιση του 1912 που συνενώνει όλες τις κοινότητες υπό το νέο Δήμο Σπάρτης. Ο δεύτερος πίνακας απεικονίζει τις απογραφές 1920 - σήμερα, κρατώντας προς χάριν σύγκρισης τη δομή των καταργημένων δήμων.

Πίνακας 1: Απογραφές 1856 - 1907

Δήμος	Κοινότητα	Grima Expedition		1856	1861	Απρ 1879	15-16 Απρ 1889	5-6 Οκτ 1896	27 Οκτ 1907	
		1700	1829							
Καστορείου	Καστόρειον (ή Καστανιά)	309	904			1.474	1.403	1.466	1.445	
	Βορδώνια	108	604			959	916	951	876	
	Λόπεσι	90								
	Καστρί					331	222	261	257	
	Σερβείκα (ή Ζερβείκα)	112	217				118	136	170	
	Μπολενείκα (ή Μπολανείκα)					57	51	71	69	
	Μουχινείκα									
	Μονή "Καστορείου"					43	8	9		
	Σύνολο Δ. Καστορείου		619	1.725	2.609	2.470	2.864	2.718	2.894	2.817
	Πελλάνας	Γεωργίτσι (ή Γεωργιτζιον)								
Γλεκείκα		701	960			1.981	1.960	1.888	1.679	
Καλαρεμείκα										
Ραβαρέικα										
Αγόριανη		93	203			410	442	495	583	
Αλευρού		102	178			362	371	392	395	
Λογκανικός		102	258			904	902	992	1.055	
Κυπαρίσι										
Βεργαδέικα							87	95	114	
Κοτιτζα		281								
Πελλάνα (Γεωργιτσάνικα Καλύβια)						346	525	574	579	
Παρδάλιον		13					104	152	135	
Περιβόλια		72	86			256	221	279	254	
Αγ. Κων/νος (Ρογκόζενα)	14				244	260	259	351		
Φουντέικα Καλύβια										
Σύνολο Δ. Πελλάνας		1.378	1.685	3.245	3.408	4.503	4.872	5.126	5.145	

Μεταξύ 1829 - 1907 παρατηρούμε μια συνεχή αύξηση του πληθυσμού. Στο Καστόρειο, μεταξύ 1829-1856 παρατηρείται 50% αύξηση του πληθυσμού που συμπίπτει με το τέλος της Οθωμανικής κατοχής στην Πελοπόννησο, το τέλος της Επανάστασης (Μαρ. 1821 - Ιαν. 1830) και τη σύσταση του νέου Ελληνικού Κράτους. Το τέλος των πολέμων σήμανε περισσότερη ασφάλεια για τους ντόπιους που πλέον μπορούσαν να αναπτύξουν οικισμούς σε χαμηλότερα πιο εύφορα εδάφη. Αντίθετα μεταξύ 1896-1907 παρατηρείται αναστροφή της ανοδικής πορείας, με μείωση του πληθυσμού στο Καστόρειο και μικρή μόνο αύξηση στην Πελλάνα. Συνολικά την περίοδο 1829-1907, σε λιγότερο από 80 έτη παρατηρούμε 63% αύξηση στο Καστόρι και τριπλασιασμό στην Πελλάνα.

Μέχρι το 1879, πάνω από το 80% του πληθυσμού ζούσε ακόμα σε αγροτικές κοινότητες. Το 1893 η Ελλάδα πτωχέει και ο αγροτικός πληθυσμός αντιμετωπίζει ζήτημα επιβίωσης.

Αυτό το κακό οικονομικό κλίμα οδήγησε πολλούς Έλληνες να μεταναστεύουν. Είναι η εποχή που μεγάλα ατμοκίνητα πλοία αντικαθιστούν τα ιστιοπλοϊκά, με αποτέλεσμα χαμηλότερους ναύλους και μεγαλύτερη κινητικότητα μεταναστών. Το 1880 αρχίζει η μεγάλη κλίμακας ελληνική μετανάστευση στις Ηνωμένες Πολιτείες, με τους μεγαλύτερους αριθμούς να μεταναστεύουν στις αρχές του 20ού αιώνα. Μεταξύ 1900 και 1920, σχεδόν 300.000 Έλληνες μετανάστευσαν στις Ηνωμένες Πολιτείες. Περίπου το 95% των μεταναστών που έφυγαν μεταξύ 1899 και 1910 ήταν άνδρες. Χαρακτηριστικά, το 1907 στο Δ. Καστορείου καταγράφηκαν 421 (ή 35%) και στο Δ. Πελλάνας 541 (ή 24%) περισσότερες γυναίκες.

Πίνακας Α: σχέση ανδρών-γυναικών 1907

Κοινότητα	Άρρενες	Θήλεις	1907
Καστόρειο	610	835	1.445
Βορδώνια	369	507	876
Καστρί	120	137	257
Σερβείκα	74	96	170
Μπολενείκα	25	44	69
Σύνολο Δ. Καστορείου	1.198	1.619	2.817
Γεωργίτσι	762	917	1.679
Αγόριανη	265	318	583
Αλευρού	183	212	395
Λογκανικός	461	594	1.055
Βεργαδέικα	50	64	114
Πελλάνα	254	325	579
Παρδάλιον	69	66	135
Περιβόλια	108	146	254
Αγ. Κων/νος	150	201	351
Σύνολο Δ. Πελλάνας	2.302	2.843	5.145

Πληθυσμός 1920 - σήμερα

Το 1912 επέρχεται νέα διοικητική μεταρρύθμιση με την οποία καταργούνται οι παλιοί Δήμοι και ιδρύονται νέες κοινότητες υπό το Δήμο Σπάρτης. Προς χάριν σύγκρισης, κατέγραψα μόνο τις νέες κοινότητες που πριν το 1912 αποτελούσαν τους δύο δήμους.

Πίνακας 2: Απογραφές 1920 - 2011

Κοινότητα	19 Δεκ 1920	15 Μαΐ 1928	16 Οκτ 1940	7 Απρ 1951	19 Μαρ 1961	14 Μαρ 1981	5 Απρ 1991	17 Μαρ 2001	18 Μαρ 2011
Καστόρειον	1.417	1.501	1.630	1.477	1.564	1.133	1.107	613	539
Καστρί	238	272	329	245	176	261	185	140	136
Σερβείκα	165	175	208	218	175				
Μπολενείκα	39	32	69						
Μουχινείκα	16	27							
Μοσχοβιτέικα	15	18							
Παρδάλι	193	189	208	242	257	189			
Νέα Λιβερά	0	137	152	131	146				
Κάστωρ								54	28
Σύνολο Κ. Καστορείου	2.083	2.351	2.596	2.313	2.318	1.583	1.292	753	729
Βορδώνια	814	734	831	881	365	259	272	115	112
Επάνω Χώρα					189	132	78	72	81
Κάμπος						42	62	69	62
Λόπεσι					57	37	39	31	26
Παππαδιάνικα					47	21	16	11	5
Σουλίνα					209	160	134	122	107
Σύνολο Κ. Βορδωνίας	814	734	831	881	867	651	601	420	393
Γεωργίτσι	1.538	1.646	1.497	1.219	1.291	860	742	586	454
Περιβόλια	203	234	221	301	357	239	250	135	130
Αγόριανη	632	721	880	703	755	599	549	288	259
Αλευρού	403	404	432	392	363	255	260	169	141
Λογκανικός	1.062	1.081	1.153	1.190	1.440	1.131	1.203	560	534
Βεργαδέικα	124	143	142	195	181	128	107	87	81
Κυπαρίσι	114	127	80	143	192	100	101	69	52
Γιακουμαίικα								24	19
Κοπίτσα								13	10
Σύνολο Κ. Λογκανικού	1.300	1.351	1.375	1.528	1.813	1.359	1.411	716	704
Πελλάνα	721	748	859	836	913	700	701	393	307
Παρδάλι							179	148	116
Σύνολο Κ. Πελλάνας	721	748	859	836	913	700	880	541	423
Αγ. Κων/νος (ή Ρογκόζενα)	396	346	343	345	343	269	291	197	121
Καλαρεμείικα	31	12							
Φουντέικα Καλύβια	0	80	86	104	93	54	64	58	51
Σύνολο Κ. Αγ Κων/νου	427	438	429	449	436	323	355	255	172

Μεταξύ 1907-1920 σε Καστόρειο και Βορδώνια έχουμε μηδενική αύξηση του πληθυσμού (80 άτομα ή 3%), και στην Πελλάνα (Γεωργίτσι, Λογκανικός, Αλευρού, Αγόριανη, Περιβόλια, Άγιος Κων/νος) επίσης μηδενική αύξηση του πληθυσμού (79 άτομα ή 2%). Αυτό εξηγείται από το συνεχόμενο κύμα μετανάστευσης και το γεγονός ότι εν τω μεταξύ η Ελλάδα είχε εμπλακεί σε δύο Βαλκανικούς πολέμους (Σεπτ. 1912 - Ιουλ. 1913) και στον Α' Παγκόσμιο (Νοεμ. 1916 - Νοε. 1918). Είναι χαρακτηριστικό ότι στο Καστόρειο το 1920 υπήρχαν 1.309 άνδρες και 1.588 γυναίκες (ή 20%). Ομοίως στην Πελλάνα 2.335 άνδρες και 2.889 γυναίκες (ή 24%).

Μεταξύ 1920-1928 παρατηρείται 6% αύξηση που συμπίπτει με τη Μικρασιατική Εκστρατεία (Μαΐ. 1919 - Οκτ. 1922) και την ίδρυση της

κοινότητας Νέων Λιβερών από τους πρόσφυγες της Μικρασιατικής καταστροφής.

1928-1940: 11% αύξηση στο Καστόρειο αλλά μόνο 3% στην Πελλάνα. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι η απογραφή έγινε στις 16 Οκτωβρίου, 12 μέρες πριν την κήρυξη του πολέμου και τη γενική επιστράτευση της 28ης Οκτωβρίου 1940.

1940-1951: 7% μείωση. Είχε μεσολαβήσει ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος του 1940 (Οκτ 1940 – Απρ 1941), η Γερμανική Κατοχή (Απρ. 1941 – Οκτ. 1944) και η αθρόα μετανάστευση σε Ευρώπη, Αμερική και Αυστραλία. Συνολικά μεταξύ 1950-1980, μισό εκατομμύριο Έλληνες μετανάστευσαν στις Ηνωμένες Πολιτείες (1950-60 175 χιλ. 1960-70 160 χιλ. και 1970-80 180 χιλ.). Το κύμα αυτό σε συνδυασμό με τη μετακίνηση του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα επέφερε και τη μείωση του αριθμού των κατοίκων. Χαρακτηριστικά, ενώ το 1861 στην Αθήνα κατοικούσαν 41.298 και στην Επαρχία Λακεδαιμόνος 41.522 με τη Σπάρτη να είναι 7η μεγαλύτερη πόλη ανά την Επικράτεια, το 1951 η Επαρχία αριθμούσε 66.717 κατοίκους, ενώ η Αθήνα 1.378.586. Αυτή η τάση συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

Εκπαίδευση

Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο που προκύπτει από τις απογραφές, είναι το επίπεδο της εκπαίδευσης του πληθυσμού. Πρώτη προσπάθεια καταγραφής έγινε το 1879, κατατάσσοντας τον πληθυσμό σε “εγγράμματους” και “αγράμματους” άνδρες και γυναίκες. Βλέπουμε λοιπόν ότι το 1879 στο Καστόρι μόνο το 11%, τού κατά βάση αγροτικού πληθυσμού, δήλωνε εγγράμματο (20% των ανδρών και 1% των γυναικών). Αντίθετα 89% δήλωνε αγράμματο (80% των ανδρών και 99% γυναικών). Το 1907, 28 χρόνια μετά, τα ποσοστά των γυναικών που είχαν λάβει οποιαδήποτε εκπαίδευση συνέχιζαν να είναι αποκαρδιωτικά. Στο Καστόρειο, μόνο 10% των γυναικών δήλωνε εγγράμματο αντίθετα με το 55% των ανδρών. Στην Πελλάνα η κατάσταση ήταν πολύ διαφορετική. Το 1879 μόνο 3 γυναίκες και 108 άνδρες, σε πληθυσμό 5.145 δήλωναν εγγράμματοι. Το 1907, τα ποσοστά των εγγράμματων ανέβηκαν στο 50% των ανδρών αλλά μόνο 3% των γυναικών. Η εκπαίδευση συνέχιζε στις αρχές του 20ού αιώνα να είναι ανδρική υπόθεση. Εννοείται ότι η εξήγηση έχει να κάνει με τις ανάγκες της κοινωνίας τον 19ο αιώνα αλλά και τη θέση της γυναίκας. Το 1951 σε επίπεδο Επαρχίας Λακεδαιμόνος, το 80% των ανδρών και το 57% των γυναικών (68% του πληθυσμού) δήλωνε εγγράμματο.

		Εγγράμματοι			Αγράμματοι		
		Άρενες	Θήλεις	Σύνολο	Άρενες	Θήλεις	Σύνολο
Καστόρειο	1879	662	27	689	2.699	3.034	5.733
		20%	1%	11%	80%	99%	89%
	1907	653	160	813	545	1.459	2.004
		55%	10%	29%	45%	90%	71%
Πελλάνα	1879	232	3	235	2.111	2.157	4.268
		10%	0%	5%	90%	100%	95%
	1907	1.142	90	1.232	1.160	2.753	3.913
		50%	3%	24%	50%	97%	76%

Επαγγέλματα κατά τον 19ο αιώνα

Το άλλο ενδιαφέρον στοιχείο που προκύπτει από τις επίσημες απογραφές και τους εκλογικούς καταλόγους είναι τα επαγγέλματα της εποχής. Στον εκλογικό κατάλογο Καστορείου του 1844, τα δηλωμένα επαγγέλματα ήταν: γεωργός, κτηματίας, ράπτης, ιερέας, ποιμήν, μυλωνάς, κλητήρ, βουκόλος, γραφεύς, σκαφτιάς, αγροφύλαξ, κήρυξ, υπολοχαγός, ζωγράφος. Στην απογραφή του 1861 στο Καστόρειο δηλώθηκαν 934 επαγγέλματα περιλαμβανομένων των μαθητών, σε πληθυσμό 2.470. Από αυτά το πιο πιθανό είναι μόνο 15 να ασκούσαν από γυναίκες (3 μαίες, 11 υπηρέτριες, 1 μαθήτρια). 62% ασχολούνταν με την γεωργία ή κτηνοτροφία. Στην Πελλάνα δηλώθηκαν 1.012 επαγγέλματα σε πληθυσμό 3.408. Από αυτά μόνο 7 ασκούσαν από γυναίκες (5 μαίες, 2 υπηρέτριες). 72% ασχολούνταν με την γεωργία ή κτηνοτροφία.

Το 1864 ψηφίζεται ο δεύτερος εκλογικός νόμος του ελληνικού κράτους. Ο νόμος αυτός συντάχτηκε και ψηφίστηκε μετά την έξωση του βασιλιά Όθωνα, όταν και επήλθε αλλαγή του πολιτεύματος από Μοναρχικό, σε βασιλευσμένη Δημοκρατία. Από τα σημαντικότερα σημεία του νόμου είναι η καθιέρωση της μουσικής διασφαιριδίων ψηφοφορίας

1861	Πελλάνα	Καστόρειο
Κτηματία	5	17
Βιομήχανοι	79	41
Γεωργοί	608	484
Ποιμένες	110	76
Εργάται	0	42
Υπηρέται	2	43
Υπηρέτριαι	2	11
Αγωγάται	0	1
Έμποροι	7	7
Υπάλληλοι	12	23
Διδάσκαλοι	2	2
Ιατροί	0	2
Φαρμακοποιοί	0	1
Μαΐαι	5	3
Κληρικοί	10	15
Μαθηταί	170	165
Μαθήτριαι	0	1
Σύνολο	1.012	934
Άνδρες	1.005	919
Γυναίκες	7	15

και της μείωσης του ορίου ηλικίας από 25 σε 21 των εκόντων δικαίωμα ψήφου. Αυτό ανήκε σε όλους τους Έλληνες πολίτες (άνδρες) που έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος και έχουν στην κατοχή τους ιδιοκτησία ή (και) εξασκούν οποιοδήποτε επάγγελμα.

Το 1873 με τη μείωση της ηλικίας, οι εγγεγραμμένοι ανήλθαν σε 1.017 (527 στο χωριό Καστανιάς (52%), 343 χωριό Βορδωνιάς (34%), Καστρί 135 (13%) και χωριό Περιβόλια 12). Τα δηλωθέντα επαγγέλματα το 1873, ήταν γεωργός, ράπτης, τέκτων, υπαξιωματικός, κτηματίας, υπηρέτης, έμπορος, δικηγόρος (2), δικαστικός κλητήρ (11), ελληνοδιδάσκαλος, αδρα-

κτοποιοί, κτίστης, σαμαροποιοί, αλευρομυλωνάς, βακάλης, δήμαρχος, στρατιώτης, ιατρός (3), υπάλληλος, ποιμήν, δικολάβος, μαθητής, καφετζής, κρεοπώλης, χαλκεύς, σκυτοτόμος, αρτοποιός, πεταλωτής, οπλοποιός, φλεβοτόμος, φοιτητής, κηπουρός, κτίστης, μπαλωματής, μεταπράτης, φαρμακοποιοί, σανδαλοποιοί, φαναροποιοί, δημοδιδάσκαλος, δημ. εισπράκτωρ. Παρατηρούμε δηλαδή τη μεταλλαγή του πληθυσμού από κατεξοχήν αγροτικού σε αστικού με νέα επαγγέλματα: του δικηγόρου, δικολάβου, κλητήρα λόγω της ύπαρξης Ειρηνοδικείου στο Καστόρι, καθώς επίσης τρεις γιατρούς με τα συναφή επαγγέλματα του φαρμακοποιοί και φλεβοτόμου. Η οικονομία απέκτησε για πρώτη φορά αστική ακτινοβολία, περνώντας για πρώτη φορά από την πρωτογενή γεωργική παραγωγή στη δευτερογενή (χειροτεχνία, μεταποίηση).

Οικοδομές – καλλιέργειες

Στην απογραφή Καποδίστρια του 1828-30 καταγράφηκε ο αριθμός των οικογενειών, των εκόντων ιδιοκτησία, καθώς και οι δημόσιες/ιδιωτικές γαίες του Καστορείου και Πελλάνας. Στα χωριά Καστανιά, Καστρί και Βορδωνία σε 374 οικογένειες αντιστοιχούσαν 202 ιδιοκτησίες. Στα χωριά Αλευρού, Περιβόλια, Γεωργίτσι, Αγόριανη και Λογκανίκο σε 393 οικογένειες αντιστοιχούσαν 329 ιδιοκτησίες. Οι δύο κοινότητες είχαν 1.049 αμπελώνες, 18.444 ιδιωτικές ρίζες ελιές και 4.900 εθνικές αγριελιές, 20.047 ιδιωτικές μουριές και 14.316 εθνικές. Επίσης το 1861 και 1879 βρίσκουμε απογραφές των οικοδομών. Ενδιαφέρον είναι ότι ενώ το 1861 στο Καστόρειο αντιστοιχούσαν κατά μέσο όρο 3,66 και στην Πελλάνα 4,08 άτομα ανά οικοδομή, με την αύξηση του πληθυσμού το 1879 το Καστόρι καταγράφει 5,04 και η Πελλάνα 5,12 άτομα ανά οικοδομή. Ενώ λοιπόν ο αριθμός των μελών ανά οικογένεια παραμένει σχετικά σταθερός, παρατηρείται μια αναγκαστική συγκατοίκηση περισσότερων ατόμων και οικογενειών.

Χωριά	Έχοντες Ιδιότητα	Αμπελώνες	Ελαιόδενδρα ιδ.	Συκαμινέαι	Ελαιόδενδρα άγρια εθν.	Συκαμινέαι εθν.
Βορδωνία		239	5.962	3.876	0	0
Καστρί	32	35	2.141	2.035	0	0
Καστανιά	170	295	5.562	6.172	0	0
	202	569	13.665	12.083	0	0
Αλευρού		78	609	1.427	4.900	14.100
Περιβόλια	47					
Γεωργίτσιον	172	272	1.657	3.390	0	0
Αγόριανη	46	52	574	936	0	0
Λογκανίκος	64	78	1.939	2.211	0	216
	329	480	4.779	7.964	4.900	14.316

		Οικίες & Μέλη ανα		Κάτοικοι ανα οικοδ.
		Πληθυσμός	Οικογένειες	
Καστόρειο	1829	1725	393	4,39
	1861	2470	580	4,26
	1879	2864	685	4,18
Πελλάνα	1829	1685	374	4,51
	1861	3408	727	4,69
	1879	4503	898	5,01

Απογραφή Καποδίστρια: Δημόσιες & Ιδιωτικές γαίες

Από τους τριακόσιους του Λεωνίδα στους τριακόσιους του Πρινοκοκκά

Μετά την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως (29 Μαΐου 1453) και τον θάνατο του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου ΙΑ' Παλαιολόγου, το δεσποτάτο του Μορέως το διοικούν τα δύο αδέρφια του, Δημήτριος και Θωμάς.

Η συγκυβέρνηση δεν ήταν ομαλή. Είναι άσπονδοι εχθροί λόγω συμφερόντων και ιδεολογικών διαφωνιών. Ο Δημήτριος είναι φιλότουρκος και ανθενωτικός, ενώ ο Θωμάς φιλοδυτικός και ενωτικός.

Αναγνωρίζουν την κυριαρχία του σουλτάνου πληρώνοντας 12.000 δουκάτα ετησίως ως φόρο υποτέλειας. Το 1458 ο σουλτάνος Μωάμεθ Β', ο πορθητής, προφασιζόμενος καθυστερημένη πληρωμή των φόρων από το Θωμά, εισέβαλε στην Πελοπόννησο και στις 29 Μαΐου 1460 κατέλαβε αμαχητί το Μυστρά, ύστερα από προδοτική στάση του Δημητρίου, ο οποίος είχε έλθει σε συμφωνία εκ των προτέρων με το σουλτάνο. Μέρος της συμφωνίας ήταν να δώσει την 16χρονη κόρη του Ελένη, σύζυγο στο Μωάμεθ. Ο Μωάμεθ τον ανταμείψε για τις συνεχείς του υπηρεσίες δίνοντάς του την εξουσία της Λήμνου, Ίμβρου, Θάσου και Σαμοθράκης.

Ο Θωμάς, μη έχοντας άλλη επιλογή επιβίβαστηκε σε πλοίο, από την Πύλο και, αφού άφησε την οικογένειά του στην Κέρκυρα, ταξίδεψε στη Ρώμη έχοντας μαζί του την κόρα του Αποστόλου Ανδρέου. Εκεί ασπάστηκε τον καθολικισμό και αποκαταστάθηκε αυτός και η οικογένειά του από τον Πάπα. Μετά την "πτώση" του Μυστρά, οι Τούρκοι συνέχισαν την προέλασή τους βόρεια, φτάνοντας στο Καστρί ή Καστρίτζι, όπως το έλεγαν τότε.

Το Καστρί ήταν ένα από τα σπουδαία οχυρά της Λακεδαιμόνος. Λειτουργούσε κατά την εποχή αυτή ως δορυφόρος του Μυστρά. Εδώ και συγκεκριμένα στην εκκλησία του Μετοχιού, οι αδελφοί Δημήτριος και Θωμάς επέλεξαν να συμφιλιωθούν κάτω από το Σάκκο του Μητροπολίτη Λακεδαιμόνος, όπως αναφέρει ο ιστο-

ρικός της εποχής Φραντζής.

Ενώ μέχρι τώρα οι Τούρκοι δεν συνάντησαν καμία αντίσταση σε ολόκληρο το Μοριά και οι άρχοντες του τόπου, οι αδελφοί Παλαιολόγοι, έτρεξαν να σωθούν ο ένας στην Ανατολή, ο άλλος στη Δύση αφήνοντας το λαό έρμαιο στα χέρια των Τούρκων, βρέθηκε μπροστά τους ένας λαϊκός ήρωας, ο Αθανάσιος Πρινοκοκκάς με 300 γενναίους πολεμιστές –τί σύμπωσι! φαίνεται το έχει ο τόπος– ως νέος Λεωνίδας και του έφραξε το δρόμο. Ενώ ολόκληρος ο Μοριάς έπεσε στα χέρια του σουλτάνου, χωρίς να χυθεί σταγόνα αίμα, ποτάμι το τούρκικο αίμα χύθηκε σ' αυτόν τον κατοτράχαλο βράχο. Μετά από σθεναρή αντίσταση έπεσε το κάστρο και μαζί του ο Πρινοκοκκάς και οι τριακόσιοι γενναίοι συμπολεμιστές του.

Ο Κώστας Σαρδελής, μέσα από τις συναρπαστικές σελίδες του βιβλίου του "Μάξιμος ο Γραικός", εκδόσεις Εστίας, που είναι μια μυθιστορηματική βιογραφία του Αγίου Μάξιμου του Γραικού (1470-1556), ο οποίος ήταν λακωνικής καταγωγής, μας δίνει με τον δικό του τρόπο την ιστορία του Πρινοκοκκά, μέσω της αφήγησης του Μανουήλ Τριβώλη, πατέρα του Αγίου. Ας τον παρακολουθήσουμε.

«...Ήταν τότες που ο σουλτάν Μεμέτης ο χριστιανομάχος, κατέβηκε με τα φουσατά του να πάρει στην εξουσία του και τα μέρη ετούτα. Τ' αδέρφια του Κωνσταντίνου παράδωσαν το κράτος τους πεσκέσι στον Πορθητή. Τον κάμανε και γαμπρό (!) κι έτσι μαγάρισαν διπλά το αίμα τους το βασιλικό, το αίμα μας. Όμως το πράμα, δεν σταμάτησε κει. Όχι. Ως είδε ο αμιράς πως η ένδοξη Λακεδαιμόνα έπεσε στα χέρια του χωρίς να την ανταλλάξει με μια σταγόνα αίμα, έπεσε στα γενναία για να ευχαριστήσει τον Αλλάχ, το θεό του. Τότε ήταν οπ' άνοιξε η γης για να σκεπάσει τη ντροπή απ' τα μάτια των νεκρών της Πόλης και των άλλων τόπων, που κλαίγανε τους ζωντανούς, τους

προσκυνημένους. (Γιατί έγινε και τούτο το ζοφερό, τ' ανήκουστο, να βγούνε οι νεκροί για να ψυχώσουν όσους είχαν ζήσει, μα που 'χαν πεθάνει κιόλας προτού ο χάρος τους πάρει τη ζωή.

– Όχι, δε θα περάσει ο αμιράς. Οι αποθαμένοι κάμανε πίσω. Κι ακόμα πίσω έκαμε ο αμιράς, που προσευχόταν στον Αλλάχ, το θεό του.

– Ω ρε, πασάδες μου, ακούσατε τίποτες; έκρινε ο σουλτάν μεμέτης, ενώ γυρόφερνε το φονικό του μάτι, μάτι αστρίτη, κατά τον Ταϋγετο, που στεκόταν δράκος, έτοιμος να κουμίζει.

– Όχι, όχι πολυχρονεμένη μας αφέντη, αποκρίθηκαν εκείνοι.

– Για ακουρμαστείτε καλά, γιατί τ' αυτί μου δε με γελάει, στη στιγμή δευτέρωσε η φωνή.

– Το Καστρίτζι θα γίνει ο τάφος σας!...

– Μη μου πείτε, ω ρε, πως δεν ακούσατε και τώρα τίποτα, γιατί θα σας σφάζω σούλους σας εγώ ο ίδιος.

– Ακούσαμε, αφέντη μας, ακούσαμε, αποκρίθηκαν εκείνοι και το αίμα του πέτρωσε.

– Και τι είπε ω ρε;

– Πως ...πως το Καστρίτζι θα γίνει!...

– Τι θα γίνει το Καστρίτζι, ω ρε;

– Θα γίνει, λέει, ο τάφος μας. Αυτό είπε.

– Και ποιό σκυλί το τόλμησε τούτο;

– Ο Πρινοκοκκάς... Κείνος ο ζουρλός ο Πρινοκοκκάς.

– Τον θέλω ζωντανό. Ζωντανό ή νεκρό να μου τον φέρετε δω, πρόσταξε ο σουλτάν μεμέτης.

– Θέλημα του αφέντη μας, του Αλλάχ είναι θέλημα, χαρά δική μας να γίνει το γληγορότερο.

Όλοι οι άρχοντες, οι ηγεμόνες, ως κιόλας είπα, είχανε προσκυνήσει. Πέσανε, σαν σε εικονοστάσι, στα πόδια του χαλαστή, του άπιστου μεμέτη. Ο λαός, ωστόσο, μονιασμένος, αδερφωμένος, φόρτωσε τη μοίρα του γένους μας στην καμπούρα του, τα ιερά του και τα όσια, κι ανέβηκε κατάκορφα στο Καστρίτζι, στη βορεινή μεριά

του Ταϋγέτου, κι έκαμε βούκινο την απόφασή του, με φωνή εκείνου του «ζουρλού», του Πρινοκοκκά.

– Όχι, ο αμιράς δε θα περάσει. Οι νεκροί κάμανε πίσω, μπροστά σε τούτου την αποκοτιά. Κι ακόμα πίσω έκαμε ο αμιράς, ο σουλτάν μεμέτης, στο άγνωστο, ως τότε, παλληκάρι, τον Πρινοκοκκά, που 'ναι τώρα, ταμπουρωμένος στην αετοφωλιά του Καστρίτζι, με τριακόσια παλληκάρια. Σωστά τριακόσια.

Μέρες πρωτύτερα είχε ονειρευτεί, λέει έναν αρχαίο πολεμιστή. (Τίποτα το παράξενο να ονειρευτεί κανένας εκεί κάτω έναν αρχαίο πολεμιστή). Λοιπόν, ως τ' αυγινό φως έπαιξε στα μάτια του, τινάχτηκε απ' το κρεβάτι του, σα να του κε πατήσει την καρδιά ζωτικό. Όλοι στο σπίτι τρόμαξαν και τρέξαν να τον συνεφέρουν.

– Να καλέσω τη γειτόνισσά μας, τη γιάτρισσα να σου κάμει τίποτα, του πε η μάνα του.

– Κάτσε κει που σαι, μάνα, αποκρίθηκε το παλληκάρι. Το κατέχεις πως τα ονειράτα είναι η ζωή μου;

– Τι 'ταν που δεσ πάλι στον ύπνο σου, παιδί μου;

– Τίποτα,είπε και σώπασε.

Κατόπιν κοίταξε τη μάνα του κατάματα.

– Μάνα, ζούνε μέσα μας πράματα που δε τα κατέχουμε; ρώτησε σα να του 'ρθε έτσι ξαφνικά ο λόγος ετούτος στο νου του.

– Τι ναι που κρένεις, παιδάκι μου;

– Να, γιατί του λόγου μου, μέρες τώρα, τέτοια βλέπω πράματα, που μήτε τα γνώρισα ποτές.-Δηλαδή; -Να, τώρα δα, ήμουνα, λέει, κατάκορφα στο βουνό μας, τον Ταϋγετο.

Μα ως θέλπισα να κατέβω, δε μπόρεσα να βρω το μονοπάτι, που μ' είχε φέρει ως εκεί πάνω. Ολόγυρά μου ήταν φαράγγια, που 'χασκαν κατοτράχαλα, αληθινή κόλαση. Μ' έπιασε τρόμος. Τότε άκουσα ετούτη τη φωνή που μήτε εγώ θυμάμαι τώρα, από πούθε ερχόταν. Μου πε: μη πασχίζεις Πρινοκοκκά να βρεις το μονοπάτι.

Μείνε κει όπου 'σαι. Έχασα τη μιλιάρη μου, σα να μου την πήρε κανένα αερικό. Έκατσα έτσι δια ανακούρκουδα, σ' ένα βράχο και ξεχάστηκα να κοιτάζω γύρα. Δεν ήθελα, πια να κατέβω. Μ' άρεσε έτσι που 'βλεπα, από κει πάνω, το κόσμο. (Τι όμορφος που 'ταν, αλήθεια, από κει πάνω, ο κόσμος!). Κι ως σε λίγο άρχισε να σκάει το φως δώθε, κείθε, όνειρο σ' όνειρό μου, η πλάση ολάκερη. Όπου, από το δεξί φαράγγι, φτάσανε σ' αφτιά μου, βήματα, ανθρώπινα βήματα, βαριά, ωστόσο, σαν ν' ανέβαινε, απ' τα σπλάχνα της γης, γίγαντας. Μ' έπιασε σύγκρουση. Ανασπκώθηκα, πιασμένος από το βράχο, για να δω ποιός ήταν. Από δω τα μάτια μου εγώ, από κει είχε φτάσει κιόλας εκείνος.

- Ε, Πρινοκοκκά, πού κοιτάζεις; μου λέει.

Γύρισα και τι να δω. Και τώρα που το μολογιέμαι, με πιάνει σύγκρουση. Πάνω στον ψηλότερο βράχο, αντίκρυ μου, ήταν ένας πολεμιστής, τέτοιος που μήτε είδα και μήτε άκουσα ποτέ. Ακούστε τα παρακάτω και θα καταλάβετε. Στο δεξί του χέρι κρατούσε κοντάρι, κάπως παράξενο, μα ήταν κοντάρι, και στο ζερβί του ασπίδα, κι όλο του το σώμα ήταν όλο σίδερο. Στο κεφάλι του φορούσε αλλόκοτη σκούφια, ολοσίδηρη και τούτη, που άστραφτε σα να 'ταν από ατόφιο χρυσάφι. Ολάκερος άστραφτε, καθώς έπεφτε πάνω του τ' αυγινό φως, ετούτος ο πολεμιστής. Τον κοίταγα με θαυμασμό. Μήτε που μπορούσα να κάμω τίποτα άλλο. Όπου με κράζει με τ' όνομά μου. Απόρησα.

- Και πώς γνωρίζεις, γενναίε μου άρχοντα, τ' όνομά μου; του λέω φοβισμένα.

- Το κω γραμμένο στο κατάστιχο μου, μ' αποκρίνεται. Στο κατάστιχο μου, μονολόγησε.

- Και πώς σε λένε; τον ρωτάω τότες.

- Λεωνίδα, Λεωνίδα, επανέλαβε.

- Λεωνίδα, είπα και πάσχιση να θυμηθώ ετούτο τ' όνομα.

Τότες, χωρίς να περιμένει την απόκρισή μου, κατέβηκε αερολάμνοντας απ το θεόρατο εκείνο κοτρώνι, κι ερχόταν κατά τη δική μου μεριά. Ίσα πάνω μου. Όσο

πλησιάζε, τόσο γινόταν και πιο μεγάλος, αληθινός γίγαντας, κι ένα πρωτόγνωρο φως, με μύρια χρώματα, σχημάτιζε ολόγυρά του, το ουράνιο τόξο. Ολόιδιος Αϊ-Γιώργης που κε κατέβει από το άτι του. Άλλος θα 'πεφτε να τσακιστεί στο πρώτο φαράγγι. Εγώ, δεν ξέρω, των θαμάτων θάμα, έμεινα κει ολόρθος. Δεν είχε φτάσει στα δέκα μέτρα, μια δρασκελιά πράμα, και πασίχαρος έβγαλα φωνή. «ο παππούς!... ο παππούς!» Εκείνος είχε χαθεί στο φώς. Δεν έβλεπα πια τίποτα, τίποτα. Μονάχα το βροντερό και πλατύ του γέλιο, ολόιδιο το γέλιο του παππού, έσυρε τον αχό του στα φαράγγια, ώσπου σβήστηκε κυματιστά στα βύθια τους τ' άπατα. Τότε δευτέρωσα το κάλεσμά μου: «παππού, ε, παππού...», μα απόκριση δε πήρα. Και ξάφνου ο κόσμος χάθηκε μπροστά απ' τα μάτια μου. Το φως -κείνο το φως- με σπώωσε ανάερα κι ένα χέρι -το χέρι του- που δε το έβλεπα, χούφτωσε το δικό μου. Καλούσα στα τυφλά: Παππού!.. ε, παππού!... Παππού, γιατί δε σε βλέπω; Βουβός, βουβός κι άφαντος με πήγαινε από το χέρι στο πίσω φαράγγι. «Πού πάμε παππού;» ρωτούσα, όλο ρωτούσα, χωρίς να παίρνω απόκριση. Ως φτάσαμε στο φαράγγι, μια δυνατή λάμψη, που 'βγαине από τα βάθια του, μου 'κλεισε τα μάτια, με τύφλωσε. Τρόμαξα κι έκαμα να φύγω. Δεν είσαι ο παππούς, όχι, δεν είσαι ο παππούς, είπα, μα κείνος επέμενε πως αυτός ήταν.

- Και πού πάμε, τον ρωτάω.

- Στη Σπάρτη, μου λέει.

- Ποιά Σπάρτη, δεν υπάρχει καμία Σπάρτη, του αποκρίνομαι. Τέτοιο μέρος είναι ολότελα άγνωστο στον τόπο μας. Από δω που πάμε θα βγούμε στο Μυζηθρά.

Γέλασε καλόκαρδα. Είπε:

- Το ίδιο, το ίδιο, είναι ανίψι μου.

Πάνω που ροβολούσαν για τη Σπάρτη, ο Πρινοκοκκάς ξύπνησε. Μα ετούτο το παλληκάρι νεύροταν τ' όνειρό του εκείνο μέρα και νύχτα, νύχτα και μέρα, στον ύπνο και στον ξύπνο. Αμέ τι 'ναι τα όνειρα α δεν είναι ο προθάλαμος της δημιουργίας; Ως, λοιπόν, κατέβηκε ο αμυράς, ο άπιστος, στους τόπους εκείνους, κι ως και τ'

αδέρφια του αντρεωμένου βασιλιά, του Κωνσταντίνου, τον προσκύνησαν, ο Πρινοκοκκάς γίνηκε θεριό, θεριό ανήμερο. Πότε συγκέντρωσε τριακόσια παλληκάρια και πότε ανέβηκε στο Καστρίτζι, μήτε που το πήρε κανένας είδηση. Και πώς τα ταίριαξε τρακόσια τα παλληκάρια του; χμ... Ποιός γνώρισε τις βουλές του γένους μας; Κανένας. Μήτε εμείς οι ίδιοι. Έμαθε, μαθές κανένας τις βουλές του θεού; Άλλο τόσο θα μάθουμε κι εμείς τις βουλές της Ρωμιουσύνης. Σταγόνα αίμα δεν έχυσε ο αμυράς σ' ολάκερο το Μοριά, μα ποτάμι τον έκαμε να το χύσει ο Πρινοκοκκάς. Μέρες και μέρες τον μάχονταν, από το κάστρο του, τον σουλτάν μεμέτη. Τον ίδιο τον σουλτάνο!... Στήθος με στήθος. Και δε θα 'πεφτε το Καστρίτζι, αν δεν έβαζε μπροστά ο μεμέτης τη μπαμπεσιά.

- Πηγαίνετε, λέει, στους προεστούς και πέστε του να παραδώσει το κάστρο και να φύγει λεύτερος με τα παλληκάρια του ή θα σας σφάζω ούλους, ως και τα νήπια... Πήγανε και του το παν.

Μπροστά σε τούτο το κακό, ο Πρινοκοκκάς λύγισε.

- Να μου φέρετε φερμάνι του ίδιου του μεμέτη, τους λέει, που να γράφει ότι δε θ' αγγίξει μήτε λιθάρι.

Ο σουλτάνος τους το έδωσε το φερμάνι και το έφεραν στον Πρινοκοκκά. Ως ετούτος το πήρε στα χέρια του, βγήκε απ' το κάστρο με τα παλληκάρια του. Μα σας το πα, κιόλας, πως ήταν μπαμπεσιά του μεμέτη, γιατί με το που τους είδαν τα τουρκικά φουστάτα, από τα πριν μιλημένα, χούμιζαν κατά πάνω τους. Εκείνοι τα 'χασαν. Δεν πρόλαβαν να ξαναμπούν στο κάστρο, όσοι είχαν απομείνει απ τη θανάσιμη πάλη. Ωστόσο, και τότε, πολέμησαν, μα οι πιο πολλοί πέσανε ζωντανοί στα χέρια των άπιστων. Μαζί τους κι ο Πρινοκοκκάς. Τους πέρασε όλους από μαχαίρι, μασώντας ο ίδιος το φερμάνι του σα μαρουλόφυλλο. Κι ως να μην έφτανε τούτο, η μεγάλη σφαγή συνεχίστηκε με θύματα τούτη τη φορά τα γυναϊκόπαιδα, χωρίς λύπηση, χωρίς έλεος.»

Γιώργης Ε. Κακούνης

Άγιο Ταξίδι

Μακρύ, κουραστικό ταξίδι το πεπρωμένο, αλλά ευλογημένο. Είναι όμορφο να έχουμε τόσα πολλά: Μια ελπιδοφόρα ανατολή, έναστρες νύχτες, της γης κεριά να αχνοφέγγουν! Δεν το φοβόμαστε το δύσκολο ταξίδι, ο αρχέγονος προορισμός είναι κορύφωση, η άφεση της ποίησης, ώστε να μην περιμένουμε κανένα έλεος. Η ζωή στα χέρια μας ονειροπούλι γίνεται κι ανεβαίνει σ' όραχους δύσβατους, σε μονοπάτια και σ' ουρανοί να συναντήσει ήλιους, ν' αδράξει ακτίνες κι αρώματα! Μας εκστασιάζουν τα θαύματα, μας πλανεύουν τα κατορθώματα, τα μάτια μας Ακρόπολες, που φρουρούν καθετί, που προσπαθεί να κουρελιάσει τις αξίες μας! Μας αισχύνουν τα κύμβαλα των πολέμων, μας αποθαρρύνουν οι τσαλακωμένες ελπίδες και τα «σύντομα κεριά»... Μακρύ, κουραστικό ταξίδι το πεπρωμένο, αλλά, Κύριε, μας μετράς με τον ίδιο πήχη στις αγορές του κόσμου, ρετάλια, που δεν δόθηκαν μισοτιμής... Υπάρχουμε πολύτιμοι, πάνουν λίγο τόπο τα πολύτιμα ακόμα. Ανάμεσα σε σκόρπια βιβλία και βινύλια, σε χαρτιά τσαλακωμένα και πτυχία σκοτισμένα, η ζωή βρίσκει γνώριμα μονοπάτια να διαβεί, είναι μάνα περήφανη! Διαρρηγνύουμε την ψυχή μας κάθε μέρα, φτερουγίζουμε εκεί, που είμαστε ελεύθεροι, ζωντανοί. Γι' αυτό, όσο βαρύ, κουραστικό το πεπρωμένο, τόσο ανάλαφρα κάνει τα βήματα τούτο τ' αληθινό, μοναδικά δικό μας Άγιο Ταξίδι!

Αγλαΐα Κωνσταντέλη. Αριστείο στον Παγκόσμιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό της ΕΠΟΚ. 2019.

Μια σειρά κειμένων που προσπαθεί να προσεγγίσει λεξιλογικά τοπωνύμια αλλά και λέξεις που χρησιμοποιούμε στον καθημερινό μας λόγο. Ως πηγές έχουν χρησιμοποιηθεί κυρίως: Τα λεξικά της κοινής νεοελληνικής του Μπαμπινιώτη και του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη. Το ετυμολογικό λεξικό του Ν. Ανδριώτη, το λεξικό των Liddell-Scott A. Κωνσταντινίδη, αλλά και δημοσιεύσεις του Δ. Καλλιάνη στον παλιό ΒΟΡΕΙΟΔΗΜΟΤΗ. Ευπρόσδεκτη και επιθυμητή κάθε κριτική, διόρθωση ή επισήμανση.

Σαμπούκος, φροξυλιά, φροξυ-
λάνθη, κουφοξυλιά

Από τον Γεννάδιο, τον Θεόφραστο και τον Διοσκουρίδη, ονομάζεται ακτή και σάμβυξ. Εδώ το δέντρο είναι γνωστό με το όνομα φροξυλιά, στη Σπερχειάδα και αλλού είναι γνωστό με το όνομα σαμπούκος ή ζαμπούκος. Ο Γεννάδιος στηριζόμενος στον Αθήναιο και τον Στράβωνα πιθανολογεί πως το όνομα σαμπούκος συνδέεται με το βαρβαρικό μουσικό όργανο σαμβύκν το οποίο στα λατινικά λεγόταν sambuca και αναρωτιόταν μήπως το όργανο σαμβύκν κατασκευαζόταν από ξύλο φροξυλιάς. Από τον Πλίνιο αναφέρεται μουσικό όργανο που γινόταν από το ξύλο αυτού του δέντρου και πιθανόν το όνομα σαμπούκος να είναι προσαρμογή από την ελληνική λέξη σαμβύκν. Το ξύλο των νεαρών κλάδων του δέντρου είναι μαλακό και ελαφρύ, το ξύλο όμως των παλαιότερων δέντρων σκληραίνει και γίνεται κατάλληλο για την κατασκευή αντικειμένων. Πριν από 60 χρόνια περίπου ο χυμός των καρπών σαμπούκου ήταν πολύ δημοφιλής στη Δανία επειδή περιέχει πολλή βιταμίνη C. Ο χυμός σαμπούκου έγινε ξανά της μόδας καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι χρησιμοποιούν τοπικά και βιολογικά προϊόντα.

Λιάδα και λιάστρα: Η λέξη χρησιμοποιείται στη φράση «γίνομαι λιάδα» και σημαίνει γίνομαι τύφλα στο μεθύσι. Ζαλίζομαι δηλαδή όπως, όταν εκθέτω τον εαυτό μου στον ήλιο (ηλιάζομαι, λιάζομαι). Κατά τον Στράβωνα, ηλιάζω σημαίνει ψήνω στον ήλιο μάζες, και κατά τον Αριστοφάνη θερμαίνομαι στον ήλιο. Ηλιάς ήταν η ακτίνα και ηλιάδες οι κόρες του ήλιου

που μεταμορφώθηκαν σε αιγείρους (λευκές).

Ηλιαστήριον είναι ο τόπος στον οποίο κάποιος ηλιάζει τον εαυτό του, το «λιακωτόν» κατά τον Στράβωνα. Λιακωτό λέγεται το μπαλκόνι ή η επίπεδη στέγη που χρησιμοποιείται για λιάσιμο. Η διαδικασία της αποξηράνσης στον ήλιο λέγεται λιάσιμο και λιαστός είναι αυτός που αποξηράνθηκε στον ήλιο (π.χ. λιαστές ντομάτες). Λιάστρα είναι ο χώρος ή το δοχείο ή η καλαμωτή όπου απλώνονται καρποί (σύκα, σταφύλια) στον ήλιο για να ξεραθούν. Στο χωριό όταν πέφτουν οι ελιές κάτω από τα δέντρα λένε είναι «λιάστρα» δηλ. πολλοί καρποί στρωμένοι κάτω από το δέντρο όπως στο λιάσιμο, στη λιάστρα <λιαστήριον <ηλιαστήριον.

Σιρός είναι ο χώρος που χρησιμοποιείται για αποθήκευση διαφόρων γεωργικών προϊόντων. Στους αρχαίους οι σιροί ήταν βόθροι υπόγειοι που ανοίγονταν σε στενή γη ή σε βράχους. Τέτοιους υπόγειους σιρούς χρησιμοποιούσαν οι Αιγύπτιοι και επίσης αρχαίους σιρούς συναντάμε σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Οι σύγχρονοι σιροί όταν γίνονται υπόγειοι επαλείφονται εσωτερικά με υδραυλικό κονίαμα ή επενδύονται με σιδερένια ελάσματα. Σιρούς έχουμε και στην επιφάνεια της γης, για ξηρούς σπόρους ιδίως σιτηρών. Οι σιροί χρησιμοποιούνται για την αποθήκευση κλωρών τροφών για τα ζώα. Οι κτηνοτρόφοι μας κάνουν ενσίρωση για να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες ζωτροφές. Ενσίρωση είναι η διαδικασία της ζύμωσης φυτικών προϊόντων με υψηλό περιεχόμενο υγρασίας και κάτω από αναερόβιες συνθή-

κες με σκοπό τη διατήρηση του προϊόντος αλλά και τη βελτίωση της θρεπτικής του αξίας για χρήση ως ζωτροφή. Το προϊόν της ενσίρωσης ονομάζεται ενσίρωμα και οι καλλιέργειες που χρησιμοποιούν ποικίλουν με τις πιο συνηθισμένες να είναι το κόρτο και το καλαμπόκι, μείγματα κόρτου και τριφυλλιού.

Ο μπρούκλνς είναι ο λεφτάς που ήρθε από την Αμερική. Το επίθετο μπρούκλνς προήλθε από το Μπρούκλιν, προάστιο της Νέας Υόρκης. Φαίνεται πως οι Έλληνες της αμερικανικής διασποράς διηγούνταν ότι τους εντυπωσίαζε στην Αμερική και κυρίως στο Μπρούκλιν και από κει τους απέδωσαν το επίθετο μπρούκλνς. Όταν γύρισαν οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες της Αμερικής, οι μπρούκλνδες, στα 1900, ντυνόταν με τους φτωχούς ντόπιους που φορούσαν φουστάνες και γουρνοτσάρουχα. Είχαν συνήθως χρυσό ρολόι κρεμασμένο στο γιλέκο τους με χρυσή αλυσίδα, χρυσά δόντια, είχαν τον αέρα του ταξιδεμένου, έφεραν λέξεις όπως μεσίνι, φρίζα, στέκι και βέβαια την τσέπη γεμάτη δολάρια. Όταν χόρευε στα πανηγύρια και στα γλέντια ο μπρούκλνς, κόλλαγε στο μέτωπο του οργανοπαίκτη δολάρια ή πέταγε τελετουργικά στην πίστα χαρτονομίσματα. Ο μπρούκλνς ερχόταν στο χωριό, σε κάπως προχωρημένη ηλικία και διάλεγε το πιο όμορφο κορίτσι για να κάνει οικογένεια. Ακόμα και σήμερα αναθυμούνται οι ντόπιοι και ακούς τη φράση «παντρεύτηκε έναν μπρούκλν». Οι μπρούκλνδες έστελναν δολάρια για να γίνουν δρόμοι, υδραγωγεία, εκκλησίες,

σχολεία, προίκιζαν φτωχά κορίτσια, δεν ξέχασαν ποτέ την ιδιαίτερη πατρίδα τους. Και όπως λέει ο ποιητής:

«Σαν πήγε στην Αμερική
γύριζε ο νους του πίσω
καθημερινή και Κυριακή».

Πατσιούρω και πατσιουρομύτα: μια βρισιά που εκσφενδονιζόταν χωρίς δεύτερη σκέψη και στηλίτευε πιθανά σωματικά ελαττώματα όπως, ζερβοκούταλος, στραβοπόδαρος, καμπούρης, αυτιάγουρας, στραβαρίδης έτσι και πατσιουρομύτης. Η λέξη προέρχεται από την αρχαία λέξη πατζός που σημαίνει σιμός αυτός που έχει πλακουτσωτή μύτη. Ο Μοσχόπουλος στο έργο του «Περί σχεδών» γράφει: «σιμός ο την ρίναν έχων συνηκκυίαν και μη κρεμαμένην» δηλ. αυτός που η μύτη του έχει πάθει συνίζηση και δεν κρέμεται... Από εκεί είχαν προκύψει κύρια ονόματα (όχι καϊδευτικά), Σίμων και Σίμος. Ο πατζός γινόταν συνήθως από ατυχήματα. Ένας συμπατριώτης μου αγαθιάρης, ταξίδευε με τον μουτζούρη Αθήνα-Κόρινθο. Έχοντας την αγωνία μη χάσει τη στάση και φτάσει στο Ευλόκαστρο, το είπε στον ελεγκτή ο οποίος τον καθήσυχασε.

– Μην ανησυχείς, όταν είναι θα φωνάξω.

Λίγο πριν από τον σταθμό, το τρένο έκοψε ταχύτητα και ο «καποτρένος» φώναξε μακρόσυρτα, Κό ρι νθοος. Ο φίλος μας φοβούμενος μη δεν προλάβει, πήδησε από το τρένο, έπεσε με δύναμη μπρούμυτα και η μύτη του έγινε ίσιωμα. Από τότε έμεινε πατζός, μίλαγε με τη μύτη (ένρινα), μέχρι που πέθανε πριν από τριάντα χρόνια περίπου.

Πελεκάνου Θεοδώρα

*Το καλοκαίρι στο Καστόρι
και ο ιαματικός πλούτος μας
(βάλσαμο και φροξυλιά)*

Φωτο: Γ. Λαγανάς, Κ. Σμυρνιού

Φροξυλιά και σκαζοβόλες

Στην Καστανιά τα παιδιά πριν από καμιά εξηνταριά χρόνια και βάλε, έκοβαν κλαδιά φροξυλιάς, χοντρά σαν εύρωστο καλάμι, σε μήκος 25-30 πόντους και τα άδειαζαν από την εντεριώνη που ήταν άφθονη, ελαφρότατη και λευκότατη. Έκοβαν μικρά χαρτάκια, τα μαλάκωναν με το σάλιο τους και έφτιαχναν μικρές μπαλίτσες σαν σκάγια. Έβαζαν τα «σκάγια» μέσα στον κενό σωλήνα και με ένα άλλο ξύλο μικρότερης διαμέτρου που το χρησιμοποιούσαν σαν έμβολο, άρχιζαν τις βολές (σκάγια +βολές> σκαγιοβόλες > σκαζοβόλες). Με βάση φλούδια φροξυλιάς και σε συνδυασμό με κερί, ο δραστήριος τοπικός σύλλογος «Λουσίνα» φτιάχνει κηραλοιφή που την διαθέτει κυρίως στην επίσημη γιορτή της «Μπουκου-

βάλας». Όλα τα μέρη του φυτού περιέχουν χρωστικές ουσίες με τις οποίες έβαφαν τα βαμβακερά υφάσματα και τα νήματα (με τις ρίζες μαύρο, με τα φύλλα, πράσινο και με τους καρπούς μοβ). Εκτός του ότι ο καρπός του χρησιμοποιείται στη ζαχαροπλαστική σαν αρωματική και χρωστική ουσία, εκτός του το φυτό ότι είναι από μόνο του κινητό φαρμακείο, είναι κατ'εξοχήν μελισσοκομικό φυτό και καλός ενεργοποιητής κομποστοποίησης.

Αλήθεια γιατί δεν καλλιεργείται συστηματικά ένα τέτοιο φυτό-θησαυρός, εδώ που τα νερά αποτελούν τον βασικό φυσικό πλούτο; **Θ.Π.**

Ο κάβουρας, το φίδι κι ο ζοχός

Μοιάζει με παραμύθι η παράξενη αυτή περιπέτεια που διηγούνταν ο πατέρας μου

Αλέξανδρος αναπολώντας τα παιδικά του χρόνια. Ήταν μια από τις φορές που είχε εξορμήσει με τον παππού του στο ποτάμι για να μαζέψουν καβούρια. Έξαφνα, σε μικρή απόσταση, παρατήρησαν έναν κάβουρα να τρώει ένα νεκρό φίδι. Έκοβε ένα μικρό κομμάτι και στη συνέχεια κανόνταν μέσα στη βλάστηση, για να επιστρέψει πάλι να φάει ένα μικρό κομμάτι και να φύγει ξανά. Το ίδιο επαναλήφθηκε δυο τρεις φορές.

- Να δεις που εδώ κοντά υπάρχει ζοχός, είπε ο παππούς.

Και πράγματι, ακολουθώντας διακριτικά τον κάβουρα, τον είδαν να πηγαίνει να τρώει λίγο ζοχό κι έπειτα να επιστρέφει στο φίδι.

- Θα κάνω μια κίνηση που δεν θα έπρεπε αλλά θέλω να δεις κάτι, είπε ο παππούς, και μόλις απομακρύνθηκε ο κάβουρας ξεριζώσε και πήρε τον ζοχό. Επιστρέφοντας ανυποψίαστος ο κάβουρας άρχισε να πηγαίνει πέρα δώθε αναζητώντας το φυτό. Η απόγνωση που τον κυριεύσε διαγραφόταν ξεκάθαρα στην ολοένα και αυξανόμενη ένταση των κινήσεών του. Όπου ξαφνικά... με έναν υπόκωφο θόρυβο η τριγωνική πλάκα στο κάτω μέρος του κελύφους του άνοιξε και το καπμένο το καβουράκι άφησε τον μάταιο τούτο κόσμο. Διλητηρίαση ή το άγχος που δεν βρήκε τον ζοχό ήταν ο λόγος; Ποιος να το ξέρει. Το μόνο σίγουρο συμπέρασμα, για άλλη μια φορά, είναι το πόσο σοφά έχουν ρυθμιστεί όλα στη φύση στην οποία τόσο... άσσοφα παρεμβαίνει συνεχώς ο άνθρωπος.

Αικ. Α. Κεμερίδου

Τα χελιδόνια

Από τις Απόκριες ο κορονοϊός μάς απέκλεισε στο πανέμορφο Καστόρι. Με αρκετή δόση εσωστρέφειας άρχισα να παρατηρώ και να χαίρομαι με πολύ απλά πράγματα. Ένα ζευγάρι χελιδονιών ερχόταν βιαστικά πιβίζοντας και ξαναέφευγε. Άρχισαν να κτίζουν φωλιά και το δάπεδο γέμισε με σκουπιδάκια από ξερόχορτα. Έκτιζαν πολύ αργά και υπομονετικά. Ξεκίνησε «η οικοδομή» από τα μέσα Μάρτη και τελείωσε σχεδόν στην εκπνοή του Μάη. Είναι το γνωστό ανάγλυφο αλλά με διαφορετικά χρώματα λάσπης, από πολύ ανοικτό ασπρόχωμα έως κεραμιδί και σκούρο μαυριδερό. Με εντυπωσίασε η υπομονή και το πνεύμα συνεργασίας. Πάντοτε το ζευγάρι μαζί, κανένας μόνος του.

Ο Αιλιανός γράφει πως όταν το χελιδόνι βρίσκει εύκολα λάσπη, κουβαλάει με τα νύχια του και πλάθει τη φωλιά (καλιά). Όταν όμως δεν βρίσκει λάσπη, βρέχεται και πέφτει μέσα σε σκόνη ώστε να γίνει λάσπη. Όταν πηξει ο πηλός με το ράμφος κτίζει την «οικοδομή». Επειδή οι νεοσσοί είναι απαλοί και γυμνοί από πούπουλα, τους φτιάχνει μαλακωσιά για να μην καρφώνονται στα ψιλά ξυλαράκια και πονάνε. Κάθεται ή καλύτερα προσγειώνεται στην πλάτη ενός προβάτου, αποσπά μαλλί και από κει στρώνει μαλακό κρεβάτι για τους νεοσσοί. **Θ.Π.**

Τοστιέρα

Στη Σπάρτη, έκλεινε μια επιχείρηση και ξεπούλαγε τα υπάρχοντά της όσο-όσο. Πήγε λοιπόν ο συγχωριανός μας Ν.Α. για να πάρει ένα ψυγείο σε τιμή ευκαιρίας. Μαζί είχαν πάει και Καστανιώτες για να βοηθήσουν στο φόρτωμα.

- Ρε παιδιά, λέει ο επιχειρηματίας που ξεπούλαγε, έχω και μια τοστιέρα, δεν την παίρνετε για να φτιάχνετε τoστ;

- Δεν τη χρειαζόμαστε, είπε ο Ν.Κ.

- Και καλά, πώς φτιάχνετε τoστ;

- Τα σιδερώνουμε του ανταπάντησε ο ετοιμόλογος φίλος μας. **Ν.Α.**

Ζεστή μπίρα

Καλοκαιράκι, σφίξανε οι ζέστες και ο φίλος μας ζήτησε να πεί μια μπίρα να δροσιστεί.

- Ρε Λαγανά, αυτή είναι ζεστή!

- Ο Λεωνίδας έλεγε πως στο Λονδίνο πίνουν την μπίρα ζεστή, απάντησε ο Λ.

- Ε, τότε, να πας στο Λονδίνο ν' ανοίξεις μαγαζί!!! **Ν.Α.**

Στη μνήμη της Μπτέρας μου

Όταν η φτώχεια σ' απειλεί σκληρά
σε οδηγεί να βρεθείς στην ξενιτιά,
νομίζοντας, μόνο εκεί θα βρεις παρά
μα εκεί σε πνίγει η μοναξιά.

Αναγκάζεσαι τη μάνα σου ν' αφήσεις,
ακόμα και τα' αδέρφια σου ν' αφήσεις,
τότε τα μάτια σου πάνε βρύση,
λες άλλη χώρα να μην έχεις γνωρίσει.

Μα χωρίς καλά να υπολογίσω
ότι τη μάνα δεν θα 'βρω πίσω.
Ω, θεέ μου, την ξενιτιά ν' αφήσω
έστω στ' αδέρφια μου να γυρίσω.

Μπτέρα κουρασμένη
στο φτωχό σπιτάκι συλλογισμένη,
μια ζωή χήρα κουρασμένη, πονεμένη
μα πάνω απ' όλα τιμημένη.

Κάτω απ' της αυλής σου την ελιά καθισμένη
εκεί ένα από τα έξι σου παιδιά
καρτέραγες η καημένη.

Στην καμαρούλα σου τη χαμηλή
όπου ποτέ δεν ήθελες ν' αποχωριστείς,
στο χαγιάτι σου, το αγαπημένο
καθόσουν κι αγνάντευες
το γκριζοπράσινο βουνό τ' αμποδιωμένο.

Στις Σπάρτες το πρακτορείο
σου είπα το τελευταίο πικρό αντίο.
Καθώς ανέβηκα στο λεωφορείο
Θεέ μου, η καρδούλα μου ράγισε στα δύο.

Κι έφυγα για τα ξένα
τι σκληρό, μπτέρα πια δεν είδα
εσένα με τα ματάκια ανοιγμένα, μα ούτε με
κλεισμένα,
Τα μάτια μου για πάντα θα είναι βουρκωμένα.

Στο χωριό κάποτε θα ξαναρθώ
μα εσένα μανούλα δεν θα βρω
κάτω από της αυλής σου την ελιά καθισμένη
εμένα εκεί για να περιμένεις.

Ω μπτέρα, καλή, συχωρεμένη,
πάντα θα σε θυμάμαι με καρδιά πονεμένη.
Γιατί στη φτώχεια να λυγίσω
και μακριά από σένα να 'ρθω να ζήσω;

Μανούλα καλή, κι αγαπημένη
πάντα η ψυχή σου θα είναι συχωρεμένη
το χώμα που σε σκέπασε να είναι άγιο κι ελαφρύ,
Μανούλα μου, εγώ πάντα θα μνημονεύω
τη δική σου την ψυχή.

Ένα από τα έξι σου παιδιά
Μαρίκα Ιωάννου

Από το αρχείο της Δήμητρας Λάμπου

Ο γυρισμός του ξενιτεμένου

Ερόδισε η Ανατολή και ξημερώνει η Δύση
γλυκοχαράζουν τα βουνά κι ο Αυγερινός τραβιέται.
Βγαίνω κι εγώ κι ο μαύρος μου και τα λαγωνικά μου,
βρίσκω μια κόρη κι έπλενε σε μαρμαρένια γούρνα.
Τη χαιρετώ, δε μου μιλεί, της κρένω, δε μου κρένει.
- Κόρη για δώσε μου νερό σαράντα μίλια να 'χεις
και πάνω στα σαρανταδύο τη βλέπω δακρυσμένη.
- Κόρη, γιατί δακρύζεις θλιβερά στα γαλανά νερά μου;
Μήνα πεινάς, μήνα διψάς, μην έχεις κακή μάνα;
- Ξένε μου, μήτε πεινώ, μήτε διψώ, μήτ' έχω κακή μάνα.
Ο άντρας μου είν' στην ξενιτιά δώδεκα χρόνους
κι αν δεν ερθεί κι αν δε φανεί, καλόγρια θα γίνω
θα πάω σ' έρημο βουνό να φτιάξω μοναστήρι
και στο κελί θα σφαλιστώ και θα μαυροφορέσω.
Κείνον να τρώει η ξενιτιά κι εμέ τα μαύρα ράσα.
- Κόρη μ' ο άντρας σου πέθανε, ο άντρας σου εκάθη,
ψωμί, κερί του μοίρασα κι είπε να με πληρώσεις.
- Ξένε μου, ψωμί, κερί κι αν μοίρασες διπλά να σε πληρώσω.
- Κόρη μου εγώ είμ' ο άντρας σου, εγώ κι ο καλός σου.
- Ξένε μου, αν είσ' ο άντρας μου, κι αν είσαι ο καλός μου,
πες μου σημάδια του σπιτιού και τότε να πιστέψω.
- Ανάμεσα στην κάμαρα χρυσό καντήλι ανάβει
κι έχεις μπλιά στην πόρτα σου και κλήμα στην αυλή σου
κάνει σταφύλι ροζακλί και το κρασί μοσχάτο
όποιος το πεί δροσίζεται και πάλι αναζητά το.

(παραλογή)

Παπαδοπούλου Βασιλική (Αγόριανη 1995)

Μια Καστανιώτισσα σοπ

Στο παρόν τεύχος του «Πολυδέυκη» έχουμε τη χαρά και την τιμή να φιλοξενούμε τη συνέντευξη της σοπράνο Τζούλια Ζιάβρα (Julie Zavras) που κάνει λαμπρή καριέρα στη μουσική σκηνή της Νέας Υόρκης υπηρετώντας πάντα με επιτυχία το κλασικό αλλά και το σύγχρονο τραγούδι.

Η Julie Zavras είναι εγγονή της Αγγελικής Παπαδοπούλου, κόρης του Νικολάκη Μπαμπαλέτσου (Παπαδόπουλου) και της Πολυτίμης το γένος Ρασσιά. Έχει κάνει μουσικές σπουδές στο κλασικό τραγούδι με δασκάλους φημισμένους μαέστρους και μουσικούς της Μετροπόλιταν Όπερας της Νέας Υόρκης.

Έχει εμφανιστεί σε συναυλίες στο ραδιόφωνο και τηλεόραση στις ΗΠΑ αλλά και σε διάφορα φεστιβάλ στον κόσμο. Με άριστες κριτικές από διεθνή μέσα όπως Τάιμς της Νέας Υόρκης (New York Times), The river Reporter, Bodles Opera House κ.λπ.

Με τον άντρα της, τον μουσικό και τραγουδιστή Ken De Angelis έχουν εμφανιστεί σε πολλές μουσικές σκηνές και θέατρα της Νέας Υόρκης. Στην Ελλάδα προσκλήθηκε από τον Μάνο Χα-

τζηδάκη και συνεργάστηκε μαζί του στο Τρίτο Πρόγραμμα της ΕΡΤ.

Επίσης συνεργάστηκε με τον συνθέτη Νότη Μαυρουδή κάνοντας μαζί περιοδεία που κατέληξε στην Σερβία. Με τον Νότη Μαυρουδή έκαναν μαζί το CD Simply Mavroudis ακόμα έχει κυκλοφορήσει το CD Greek Live με ζωντανές ηχογραφήσεις από πρόσφατες μουσικές παραστάσεις στην περιοχή της Νέας Υόρκης. Έκανε δυο συναυλίες πέρυσι το καλοκαίρι στην Ελλάδα με τον Γιάννη Θωμόπουλο.

Αγαπάει το χωριό μας, αναζητεί τις ρίζες της και διψάει να μαθαίνει για την ιστορία του τόπου και της οικογένειάς της. Έχει εκπληώσει ζωηρό ενδιαφέρον να τραγουδήσει τραγούδια του τόπου μας.

Τραγούδια με την Τζούλια Ζιάβρα μπορεί να ακούσετε στο YouTube αλλά και στο www.kenandjulie.com

Πατριώτες και πατριώτισσες η Τζούλια Ζιάβρα, μια ταλαντούχα σοπράνο, μια υπέροχη Καστανιώτισσα μιλά στον Πολυδέυκη και δεν κρύβει την αγάπη της για τον τόπο μας.

1) Μια Καστανιώτισσα σοπράνο στη Ν. Υόρκη, για πες μας δυο λόγια για σένα.

Γεννήθηκα στη Νέα Υόρκη και πήρα το όνομα της γιαγιάς μου Αγγελικής, από την μεριά του πατέρα μου, που γεννήθηκε στην Καστανιά. Το όνομα Αγγελική μεταφράστηκε στα Αγγλικά σε Julie Ann. Ο παππούς μου Ιωάννης Ζιάβρας γεννήθηκε στα Περιβόλια. Οι παππούδες ήρθαν στις ΗΠΑ ως νεαροί ενήλικες και παντρεύτηκαν εδώ. Ο πατέρας μου και τα αδέρφια του, γεννήθηκαν στο Σάλεμ της Μασαχουσέτης. Αν και ο πατέρας μου πέ-

ρασε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στις ΗΠΑ, παρ' όλα αυτά αγαπούσε τόσο πολύ το χωριό ώστε, όποτε επισκεπτόταν την Ελλάδα, πέραγε τον περισσότερο χρόνο του εκεί.

2) Εκτός από το κλασικό τραγούδι έχεις τραγουδήσει και άλλα είδη;

Ο πατέρας μου ήταν μουσικόφιλος και λάτρης του καλού ήχου. Μεγαλώσαμε σε ένα σπίτι γεμάτο από ήχους Κλασικής, Ελληνικής και Φολκ μουσικής από την Joan Baez, προερχόμενος από το στερεοφωνικό του. Είμαι αυτοδίδακτη κιθαρίστρας και ερμηνεύτρια Αμε-

ρικανικής Φολκ μουσικής. Η καριέρα μου ως ερμηνεύτρια κλασικής μουσικής ξεκίνησε, όταν σε νεαρή ηλικία τραγούδησα παίζοντας κιθάρα στην πρώτη μου ακρόαση για όπερα όπου και πέρασα με επιτυχία. Στη συνέχεια επισφράγισα τις μουσικές μου σπουδές αποκτώντας πτυχίο και μεταπτυχιακό στο Μουσικό Σχολείο του Μανχάταν.

3) Με την εκεί ελληνική κοινότητα έχεις δεσμούς;

Μεγαλώσαμε στο Long Island της Νέας Υόρκης. Δεν μιλούσαμε ελληνικά στο σπίτι και ήμασταν σε μεγάλο βαθμό απομονωμένοι

από τις ελληνικές κοινότητες της Νέας Υόρκης. Η μητέρα μου ήταν Ελληνοαμερικάνα. Στη διάρκεια των σπουδών μου, συμπεριέλαβα στην εκπαίδευσή μου μία μικρή συλλογή με Ελληνικά τραγούδια που είχα μάθει με τη βοήθεια των γονιών μου. Με άκουσε ο Έλληνας τροβαδούρος Σεραφείμ Λάζος που τότε έψαχνε μία γυναίκα ερμηνεύτρια για να τον συνοδεύσει στο Carnegie Hall και να τραγουδάει μαζί του στην boîte που άνοιξε στην Αστόρια. Ήταν η πρώτη ελληνική boîte τέτοιου είδους στις ΗΠΑ. Αυτή η παράσταση στο Carnegie ήταν η έναρ-

ράνο στη Νέα Υόρκη

ξη της ερμηνευτικής μου καριέρας στην έντεχνη Ελληνική μουσική.

Η μουσική του Χατζιδάκι, ερμηνευμένη από την Μούσχουρη, με γοήτευε γιατί έμοιαζε με τις αγαπημένες Αμερικάνικες Φολκ μπαλάντες των παιδικών μου ακουσμάτων. Αρχισα να μαθαίνω την ελληνική γλώσσα για να με βοηθήσει στη σωστή ερμηνεία των τραγουδιών.

4) Πέρυσι το καλοκαίρι του 2019, έδωσες συναυλίες και στην Ελλάδα. Πώς ήταν η εμπειρία από το Ελληνικό κοινό;

Το περασμένο καλοκαίρι είχα την τύχη να τραγουδήσω μαζί με τον υπέροχο Γιάννη Θωμόπουλο, ο οποίος έχει κάνει μεγάλη καριέρα παίζοντας με τον Μ. Θεοδωράκη. Μοιραζόμαστε την αγάπη ενός παρόμοιου ρεπερτορίου και οι φωνές μας αναμειγνύονται υπέροχα. Με μουσικές διασκευές του Αιμίλιου Κουμάνη, εκτελεστές μπουζουκιού και μαντολίνου, παίξαμε στον Άκοβο, έξω από την Καλαμάτα και στον Νέο Σκοπό Σερρών.

Με συγκλόνησε η θερμή υποδοχή του Ελληνικού κοινού που μας άκουσε με σεβασμό και εκτίμηση, που δεν θα μπορούσα ποτέ να προβλέψω. Μας υποδέχθηκαν με ενθουσιασμό, πανηγυρικά.

Ανυπομονούσα να εμφανιστώ ξανά στην Ελλάδα αυτό το καλοκαίρι, αλλά μόνο η πανδημία θα μπορούσε να με κρατήσει μακριά!

5) Είγες σκεφτεί ποτέ να κάνεις καριέρα στην Ελλάδα;

Ενώ ήμουν ακόμα στο ωδείο, με γνώρισε ο Μάνος Χατζιδάκις που με ενθάρρυνε να μείνω στην Ελλάδα και με απασχόλησε στην ΕΡΤ3, όπου ήταν ο διευθυντής εκείνη την εποχή. Ήταν ένα όνειρο που έγινε πραγματικότητα. Δούλεψα και εμφανίστηκα με πολλούς εξέχοντες μουσικούς και συνθέτες,

Ήταν η πρώτη φορά που ζούσα μακριά από τους γονείς μου και δεν μπορούσα να μιλήσω ελληνικά, κάτι που με δυσκόλεψε να προσαρμοστώ στα Ελληνικά δεδομένα. Εκείνη την εποχή πήρα υποτροφία για μεταπτυχιακές σπουδές στην Μουσική Σχολή του Μανχάταν. Ο Χατζιδάκις με ενθάρρυνε να το αποδεχτώ. Επέστρεψα στη Νέα Υόρκη προκειμένου να ολοκληρώσω τις κλασσικές μουσικές σπουδές μου

και δεν επέστρεψα.

6) Θα ήθελες να τραγουδήσεις παραδοσιακά τραγούδια της περιοχής μας;

Είδα έναν σύνδεσμο στον ισότοπο του Πολυδεύκη για ένα βιβλίο μόνο με στίχους από Καστανιώτικα γνωστά παραδοσιακά τραγούδια, χωρίς μουσική επένδυση. Θα ήθελα να τα ακούσω ζωντανά και να τα ερμηνεύσω.

καίρι. Επίσης το νέο οδικό δίκτυο έχει κάνει τα μέρη μας πιο προσβάσιμα.

8) Τι μικρό αγάπησες και νοσταλγείς από το Καστόρι αλλά και την Ελλάδα;

Οι πρώτες μου μνήμες από την Καστανιά ξεκινάνε από τότε που ήμουν παιδί. Δεν υπήρχαν καθόλου αυτοκίνητα και κατά τη διάρκεια του μεσημεριού μπορούσες να ακούσεις τον ήχο του ρυακιού να τρέχει από την κάτω μεριά της πλατείας. Θυμάμαι να κοιτάω τη θέα πίσω από την πλατεία, με τα βουνά και τα κυπαρίσσια και να σκέφτομαι ότι είναι το πιο όμορφο και γαλήνιο μέρος που έχω δει ποτέ στην ζωή μου. Ο πατέρας μου, έχει περάσει την αγάπη του για την Ελλάδα και το χωριό σε όλα του τα παιδιά.

9) Τι μήνυμα στέλνεις στους πατριώτες μας, όπου και να βρίσκονται και σε διαβάζουν τώρα;

Ελπίζω να μεταδώσω την αγάπη μου για την Ελλάδα και την περιοχή μας στην επόμενη γενιά, όπως ακριβώς έκανε και ο πατέρας μας.

Παρόλο που ζούμε μακριά, νιώθουμε ότι ανήκουμε εκεί. Κάθε φορά που επιστρέφουμε το συναίσθημα είναι το ίδιο δυνατό και αυτό οφείλεται κυρίως στο φιλότιμο θερμό καλωσόρισμα των πατριωτών μας.

Γ. Λαγανάς
gld@otenet.gr

Επειδή, πολλά κοινωνικά θέματα, αλλά και άλλες εκδηλώσεις, μάς διαφεύγουν ή δεν τα μαθαίνουμε έγκαιρα, παρακαλούμε τους αναγνώστες μας και μέλη μας, να μας ενημερώνουν για τα συμβαίνοντα, είτε μέσω των ανταποκριτών μας, είτε, απευθείας, σε μας τους ίδιους.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Η Γεωργία Λαμπράκη του Νικολάου και ο Darryl Johnson, που ζουν στο Stamford της Αμερικής απέκτησαν στις 28 Φεβρουαρίου το πρώτο τους παιδάκι, ένα κοριτσάκι.
- Η Παναγιώτα Μακρή του Παναγιώτη και ο Ανδρέας Νικολαΐδης του Αντωνίου απέκτησαν στις 4 Απριλίου 2020 το πρώτο τους παιδί, ένα αγοράκι.
- Η Παναγιώτα Γεώργαρη του Πανάγου και ο Βασίλης Τσουρούνης απέκτησαν στις 10 Απριλίου 2020 ένα κοριτσάκι.
- Η Αγγελική Τζωρτζάκη του Μάριου και ο Νίκος Δημητράκουλας του Κωνσταντίνου απέκτησαν στις 25 Απριλίου 2020 το πρώτο τους παιδί ένα κοριτσάκι.
- Η Μαρία Γιάνναρη του Χρήστου και ο Βασίλης Αλημίσης του Κωνσταντίνου απέκτησαν στις 2 Ιουνίου 2020 το πρώτο τους παιδί, ένα κοριτσάκι.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν τα νεογέννητα και να είναι καλότυχα και ευτυχημένα στη ζωή τους.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

- Η Κλειώ Παπαδημητράκη του Γρηγορίου και της Γαρυφαλλιάς Ρουμελιώτη και ο Γιώργος Κουτελιέρης του Ιωάννου βάπτισαν στις 6 Ιουνίου το αγοράκι τους στον Ι.Ν. του Αγίου Νικολάου του Ραγκαβά στην Πλάκα Αθηνών και του έδωσαν το όνομα Ιωάννης.
- Η Καλλιόπη Καζαγκράντε και ο Γιώργος Γιάνναρης βάπτισαν το δεύτερο κοριτσάκι τους στις 8 Ιουνίου 2020 στον Ι.Ν. Αγίου Σπυρίδωνος Σπάρτης και του έδωσαν το όνομα Αναστασία.

Ευχόμαστε στους γονείς να τους ζήσουν τα νεοφώτιστα και να ευτυχήσουν στη ζωή τους.

ΠΕΝΘΗ

- Η Αγγελική Τζούβελη του Κωνσταντίνου, το γένος Γεωργ. Τζελέπη πέθανε στις 11 Ιανουαρίου 2020 στους Θρακομακεδόνες Αττικής σε ηλικία 85 ετών.
- Η Δέσποινα Κουτσουμπού του Δημητρίου πέθανε στις 27 Μαρτίου στην Καλαμάτα σε ηλικία 63 ετών.
- Η Παναγιώτα Θεοφιλοπούλου του Ιωάννη πέθανε στην Αθήνα την 1η Μαΐου 2020 σε ηλικία 99 ετών.
- Ο Γιάννης Σκαφιδάς του Δημητρίου πέθανε στις 24 Μαΐου 2020 στο Καστόρειο σε ηλικία 70 ετών.
- Ο Αλέκος Σκαρλατίνης του Γεωργίου πέθανε στις 25 Μαΐου 2020 στη Σπάρτη και κηδεύτηκε στο Καστόρειο σε ηλικία 79 ετών.
- Ο Παναγιώτης Χίος του Μελέτη πέθανε στις 25 Μαΐου 2020 στον Καναδά σε ηλικία 85 ετών.
- Ο Ιωάννης Τσάκωνας του Παναγιώτη πέθανε στις 26 Μαΐου στον Καναδά σε ηλικία 72 ετών.
- Ο Γεώργιος Τσάκωνας του Ιωάννου πέθανε στις 8 Μαΐου 2020 στο Καστρί σε ηλικία 84 ετών.
- Η Αμαλία Ανδριανοπούλου-Parks, κόρη του Γιώργου Ανδριανόπουλου, πέθανε την 1η Ιουνίου 2020 στην Αθήνα σε ηλικία 42 ετών.
- Ο Αλατσάς Δημήτριος πέθανε στις 2 Μαΐου 2020 στη Σπάρτη και κηδεύτηκε στο Καστόρειο σε ηλικία 96 ετών.
- Ο Αθανάσιος Ρέμπελος του Γεωργίου πέθανε στις 9 Ιουνίου 2020 και κηδεύτηκε στο Καστρί σε ηλικία 88 ετών.
- Η Ελισάβετ Μαραπά σύζυγος Απόστολου Κουστένη πέθανε στις 23 Ιουνίου 2020 στο Καστρί σε ηλικία 75 ετών.

Συλλυπούμαστε τους οικείους και τους ευχόμαστε την από Θεό παρηγοριά.

Το Καστόρειο στην εποχή της πανδημίας του Κοροναϊού

Την πανδημία του κοροναϊού -covit 19 και τις επιπτώσεις του βίωσε και συνεχίζει να βιώνει η μικρή μας κοινωνία. Η εποχή της Άνοιξης πέρασε με απώλεια της καθημερινότητάς μας, της ελευθερίας μας, της εργασίας μας, των κοινωνικών μας σχέσεων, των δεσμών μας με την ευρύτερη οικογένειά μας, με κλειστές τις εκκλησίες μας και κλειστά τα σχολεία μας. Μπήκε στο πετσί μας ο φόβος για την υγεία τη δική μας και των αγαπημένων μας ανθρώπων. Αναστάληκαν οι κοινωνικές και πολιτιστικές μας εκδηλώσεις, έτσι έπρεπε να γίνει για την ασφάλειά μας. Μετά το άδειο από εκδηλώσεις τριήμερο των Απόκρεω, δεν εορτάσθηκε η εθνική εορτή της 25ης Μαρτίου, πουθενά η μαθηπύσα νεολαία να παρελάσει, μόνος ο ιερέας μας παπά Νεκτάριος στην κλειστή εκκλησία να τελεί τη Θεία Λειτουργία και την επιμνημόσυνη δέηση. Επίσης σε άδεια από κόσμο καθίσματα και κλειστή εκκλησία τελέστηκαν οι ιερές ακολουθίες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, της Μεγάλης Εβδομάδας των Παθών του Χριστού μας και οι ιερές ακολουθίες του Επιτάφιου Θρήνου και της Αναστάσεως. Απίστευτο για λίγους μήνες πριν, ότι θα ζούσαμε στιγμή, που ο άνθρωπος θα αποτρεπόταν ή θα φοβόταν για λόγους υγείας να εκτελέσει τα θρησκευτικά του καθήκοντα, την προσευχή του στην εκκλησία και την παρακολούθηση της Θείας Λειτουργίας. Ακόμη απίστευτο να είναι κλειστά τα καταστήματα, πέραν των σχετικών με τρόφιμα και προμήθεια άλλων απαραίτητων αγαθών για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα. Η πλατεία μας άδεια από κόσμο, κάποιοι βιαστικοί μόνο, που έβγαιναν για την προμήθεια των απαραίτητων. Η μόνη διέξοδος των περισσότερων κατοίκων ήταν η ενασχόληση στα χτήματά τους, μέχρι που κάποιος συμπατριώτης μας είπε «κούκλες τις ελιές τις κάναμε φέτος από την πολλή περιποίηση». Ανύπαρκτες και οι επισκέψεις στο χωριό μας από εκδρομείς αλλά κυρίως από τους δικούς μας ανθρώπους, τους ομογενείς μας, που ζουν εκτός Ελλάδος. Ανυπολόγιστο το κοινωνικοοικονομικό κόστος στην μικρή μας κοινωνία, σε όλη την Ελλάδα αλλά και παγκοσμίως. Τα μέτρα από τις 17 Μαΐου 2020 και μετά χαλάρωσαν, η ανεργία, η οικονομική ανέχεια και ο φόβος παρέμειναν και απ’ ότι διαφαίνεται δύσκολο να απαλειφθούν σύντομα. Η ζωή όμως συνεχίζεται με φόβο ή χωρίς και πάντα με την τήρηση των όσων οι ειδικοί μας πληροφορούν, προχωρούμε στο Καλοκαίρι με αισιοδοξία και με την ελπίδα για γρήγορη επιστροφή στην κανονικότητά μας. Προς το παρόν όλες οι θεσμοθετημένες εκδηλώσεις, όπως στο Καστρί η «επιμνημόσυνη τελετή για τον Πρινοκοκκά και τους μαχητές του», το «Αλώνιομα», καθώς και στο Καστόρειο το Πολιτιστικό τριήμερο «Στου Χρόνου τη Γυρίσματα», που πραγματοποιούνται κατά τους θερινούς μήνες, έχουν ανασταλεί για την αποφυγή συνωστισμού.

E.B.

ΧΟΡΗΓΟΙ		
ΠΟΤΑ ΘΕΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ 100 ΕΤΩΝ	50	ΕΥΡΩ
ELENI NIKOLOPOULOS	15	ΕΥΡΩ
ΨΩΜΑΔΑΚΗ ΕΡΜΙΟΝΗ	20	ΕΥΡΩ
ΛΙΑΠΗ ΠΟΤΟΥΛΑ (ΑΛΕΙΦΕΡΗ)	50	ΕΥΡΩ
ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ	50	ΕΥΡΩ

Πωλείται
 Κτήμα 7,5 στρεμμάτων στην περιοχή Ωβορός (κοντά στον καινούργιο δρόμο), τετράγωνο μαντρωμένο, με 20 ρίζες ελιές γύρω-γύρω μεγάλες, περνάει αγροτικός δρόμος
 Πληρ. Τηλ. 210 9025073, 6972202443

Πωλείται
 στο Καστόρι οικόπεδο 400 τμ. πλησίον της αγοράς με ημιτελές κτίσμα 86 τμ. Τιμή ευκαιρίας.
 Πληροφορίες στο τηλέφωνο 6938257512.

BILL'S HOUSE
KAFE - BAR

ΚΑΣΤΟΡΕΙΟ
Τηλ: 27310 57918
Κιν: 693 634 4073

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣhome
Είδη οικιακής χρήσεως • Φωτιστικά
Είδη δώρων • Επιπλά εξοχής

Δαμασπίπου 35 - Αγ. Ιλίσια
Τηλ./Fax: 210 7757337
e-mail: karagiannishome@hotmail.com
Καράγιαννης home, www.karagiannishome.gr

Λαμπής Κων/νος

Ξυνάντποις
καφενείο • ψητοπωλείο

Καστόρειο Λακωνίας
Τηλ.: 27310 57278, Κιν.: 6942642258

ΥΛΙΚΑ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ
ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΜΟΥΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΚΑΣΤΟΡΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΤΗΛ.: 27310 57286 ΚΙΝ.: 6942461314

ΜΕΖΕΔΟΠΩΛΕΙΟ

Πηρονο
Πενιές

Καστόρι Κεντρικη Πλατεία
Τηλ. 27310 57034 697 6734593

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ
Τηλ. 2731057218

SUPER MARKET
ΣΙΔΗΡΙΚΑ - ΧΡΩΜΑΤΑ
ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ - ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΠΟΙΪΑΣ
«Η ΚΑΣΤΑΝΙΑ»
ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ ΠΑΞΙΜΑΔΙ 70%

ΜΑΡΙΑ ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΗ
ΚΑΣΤΟΡΕΙΟΝ ΣΠΑΡΤΗΣ
Τηλ. 2731057571, 6944504728

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΥΞΑΝΟΥΝ
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ
ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ

SUPER MARKET
ΛΑΓΑΝΑΣ

Μέλος Ομίλου
Νικόλαος Δ. Λαγανάς
Καστόρι Λακωνίας
Τηλ. 2731057468

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ
ολικούδης
Σπάρτης

Εργαστήριο Μανιατών 17 τηλ.27310 29254

ΠΡΑΤΗΡΙΑ

1 ☺	Πλατεία Δούκο	τηλ.27310 27180
2 ☺	Καστόρι	τηλ.27310 57758
3 ☺	Γεράκι	τηλ.27310 71705
4 ☺	Μολόσι	τηλ.27320 22306
5 ☺	Ασιπιός	τηλ.27320 83040

ΚΑΦΕΝΕΙΟ
ΤΟ ΣΤΕΚΙ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΗΛ. ΓΑΡΥΦΑΛΗΣ

☎ 27310 57221

Βασιλική Βιοβή
Τηλ: 6937219636

- Φυσικοθεραπεία
- Σπονδυλοθεραπεία
- Βελονισμός
- Ηλεκτροβελονισμός
- Αγιουρβέδικη μάλαξη
- Rejouvance
- Λεμφική μάλαξη

+thesi ΤΕΧΝΙΚΟ
ΓΡΑΦΕΙΟ

μελέτη • σχεδίαση • δομή

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π. Msc - MBA - TQM Unipi
Κιν. 694 887 0554

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
Πολιτικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.
Κιν. 694 748 5651

ΜΑΡΙΑ ΓΑΒΑΛΑΚΗ Msc in Advanced Architectural
Αρχιτεκτών Μηχανικός Design
Κιν. 693 723 9416

- ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
- ΕΚΔΟΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΑΔΕΙΩΝ
- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΩΝ
- ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΑΥΘΑΙΡΕΤΩΝ
- ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
- ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΠΛΗΡΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗ & ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 228, ΣΠΑΡΤΗ, Τ.Κ. 23100
Τηλ. 27310 83747, 83742
www.synthesi-design.com

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΑΪΓΕΤΟΥ «Η ΛΟΥΣΙΝΑ» Δράσεις β' τριμήνου 2020

Δράσεις

• Επανερχόμενοι μετά τη δίμηνη καραντίνα, στις 22 Μαΐου, ομάδα μελών του συλλόγου καθάρισε το μονοπάτι από το Μαρμαρογέφυρο – Γέφυρα Καστορείου – Δεξαμενή – Πισαγιάννη – εκκλησιάκι του Λουκά και από τη Δεξαμενή στο Καμάρι.

• Στις 28 Μαΐου, λίγοι τυχεροί περίπου 42 άτομα, ανεβήκαμε στην Μπρουσάγκα στην Παναγιά για τη γιορτή της Αναλήψεως, όπου μετά το πέρας της αρτοκλασίας και της θείας λειτουργίας φιλοξενηθήκαμε στα Κουτρομπέικα για το καθιερωμένο κέρασμα και κατόπιν στη Λουσινα. Παραμείναμε μέχρι το μεσημέρι και απολαύσαμε την ομορφιά και τη γαλήνη του Ταϊγέτου.

• Στις 30 Μαΐου τοποθετήσαμε πινακίδες κατεύθυνσης στη διασταύρωση των μονοπατιών Ποτισιώνας – Λυκοδιάσελο, Ποτισιώνας – Σουσιάνοι και Ποτισιώνας – Βασιινιά, στον Σουσιανίτικο Ποτισιώνα.

• Στις 31 Μαΐου ομάδα του

Ε.Ο.Σ. Σπάρτης σηματοδότησε τμήμα του νέου μονοπατιού Λογάστρα – Κνακίων ποταμός – Τρύπη – Πικουλιάνικα – Διάσελο – Άνω Πύλη Μυστρά – Μυστράς. Είναι ένα μονοπάτι για όλους, με μικρή δυσκολία, με μεγάλη εναλλαγή του φυσικού τοπίου και θέα στον Ταϊγέτο, που αξίζει να το περπατήσουμε όλοι.

• Στις 2 Ιουνίου πάλι καθάρισαμε το Φαράγγι των Μύλων από το

Γεωργίτσι μέχρι τη διασταύρωση του Βρυσιώτικου. Στη δράση μας αυτή ήταν μαζί μας και η συμμετοχή του ήταν ουσιαστική και ο πατήρ Νεκτάριος. Τον ευχαριστούμε θερμά!

• Στις 11 Ιουνίου συνεχίσαμε τον καθαρισμό και τη σηματοδότηση από τη Βασιινιά – Μαλακάσα – Δίρρεμα – Σταυρούλη – Λουσινα.

• Την Κυριακή 16 Ιουνίου, πολυπληθείς ομάδες του Ε.Ο.Σ Σπάρτης και της ομάδας Συνοδοιπόροι στη Φύση, έκαναν διάσχιση του φαραγγιού των Μύλων, οι μεν του Ε.Ο.Σ από το Μαρμαρογέφυρο στο Γεωργίτσι οι δε Συνοδοιπόροι από το Γεωργίτσι στο Καστόρειο.

Για το επόμενο καλοκαιρινό διάστημα ο σύλλογος θα συνεχίσει τις δράσεις καθαρισμού και σηματοδότησης των μονοπατιών μας στον Βόρειο Ταϊγέτο.

Μέχρι το τέλος του καλοκαιριού προγραμματίζουμε ανάβαση στην υψηλότερη κορυφή της Πελοποννήσου, στον Προφήτη Ηλία στον Ταϊγέτο (2.407 μ.). Είναι μια από τις ομορφότερες αναβάσεις στον Ταϊγέτο, που όμως απαιτεί πολύ καλή φυσική κατάσταση (3-3,5 ώρες ανάβαση και αντίστοιχα κατάβαση σε αλπικό τοπίο). Γι' αυτό όσοι θέλουν να συμμετάσχουν σ αυτήν τη μοναδική εμπειρία και δεν έχουν την ανάλογη φυσική κατάσταση, θα πρέπει να αρχίσουν τη σχετικές προπονήσεις για βελτίωσή της.

Ο Σύλλογος παρακαλεί και προσκαλεί τους φίλους εθελοντές για τη συνδρομή τους στις δράσεις του. Όσοι το επιθυμούν, παρακαλούμε να επικοινωνούν με τον Κώστα Λαγανά στο τηλ. 6974098419.

Για τον Σύλλογο Φίλων Ταϊγέτου «Η ΛΟΥΣΙΝΑ»
Κων. Χ. Λαγανάς

Εικόνες από τη φύση μας

Φερούλα η κοινή (νάρθηκας)

Πολυετές φυτό με μεγάλο, χοντρό ελαφρύ βλαστό και φύλλα περοσχιδή. Κίτρινα άνθη που έχουν σαράντα ακτίνες. Οι βλαστοί χρησιμοποιούνταν από τους αρχαίους σαν πυρσοί. Με έναν τέτοιο πυρσό έφερε ο Προμηθέας τη φωτιά στους ανθρώπους.

Β. Λαγανάς

